

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**Ruská studentská migrace do ČR ve 21. století: současný stav,
dynamika a vývoj na Univerzitě Palackého**

Russian student migration to the Czech Republic in the 21st century: current
state, dynamics and development at Palacky University

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VYPRACOVALA: Lenka Plucnarová

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Olga Čadajeva, Ph.D.

2021

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 30. 4. 2021

Lenka Plucnarová

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce, Mgr. Olze Čadajevě, Ph.D., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla. Rovněž děkuji Ing. Daně Alkové z Centra výpočetní techniky UP za poskytnutá cenná data.

OBSAH

ÚVOD	5
1 MIGRACE	8
1.1 Význam slov	8
1.1.1 <i>Teorie sítí</i>	9
1.2 Druhy a důvody migrace.....	11
1.2.1 <i>Důležité milníky migrační politiky České republiky</i>	11
1.2.2 <i>Inovační ekonomická migrace</i>	13
1.2.3 <i>Migrace „bez vlastní volby“</i>	14
1.3 Studentská migrace	16
1.3.1 <i>Režim student</i>	19
2 VYSOKOŠKOLSKÉ STUDIUM	22
2.1 Vysokoškolské studium v Ruské federaci	22
2.1.1 <i>Obecné zásady vysokoškolského studia v RF</i>	22
2.2 2. 2. Vysokoškolské studium v České republice.....	25
2.2.1 <i>Obecné zásady vysokoškolského studia v ČR</i>	25
3 ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ STUDENTSKÝM MIGRANTŮM	29
3.1 ARTEK – Sdružení rusky mluvících studentů.....	29
3.2 Ruské středisko vědy a kultury	30
3.3 Organizace poskytující kurzy českého jazyka	31
4 SITUACE NA UNIVERZITĚ PALACKÉHO	34
4.1 Dynamika, vývoj a současný stav	35
4.1.1 <i>Bakalářské studium</i>	37
4.1.2 <i>Magisterské studium</i>	39
4.1.3 <i>Doktorské studium</i>	41
ZÁVĚR	43
PEŽIOME	45
BIBLIOGRAFIE	53
SEZNAM PŘÍLOH	58

ÚVOD

Ruská studentská migrace má dlouhodobou tradici, jelikož již ve 20. letech 20. století byla Praha nazývána „ruským Oxfordem“. V té době totiž byla Praha hlavním akademickým centrem tisíců ruských studentů. Ti do tehdejší Československé republiky emigrovali díky „ruské pomocné akci“, kterou zorganizovala tehdejší vláda za podpory prezidenta T. G. Masaryka. Cílem této pomoci bylo hlavně poskytnout možnost dokončení vzdělání ruským studentům.¹ Díky velkému množství těchto studentů a také pedagogů v roce 1923 vznikla Ruská národní univerzita v Praze. Ve 30. letech byla univerzita přejmenována na Ruskou svobodnou univerzitu a ke konci roku 1940 byla tato organizace připojena ke Karlově Univerzitě.² Pro mladší žáky v Československé republice fungovala také ruská gymnázia, a to například v Moravské Třebové a Praze.³ Na začátku 20. století však existovaly i mnohé ruské studentské spolky, mezi nejznámější patří například Ruský demokratický studentský svaz, Svaz ruských studentů v Československé republice, nebo také Svaz studentů – občanů RSFSR.⁴ V současné době, kdy se svět propojuje, je otázka studentské migrace stále aktuálnější. Mnoho mladých lidí se rozhodne emigrovat za vzděláním do zahraničí a pro své studium si vybírají ty nejprestižnější univerzity v různých koutech světa. A samozřejmě také v samém srdci Evropy, v České republice.

Cílem této práce je zjistit, nakolik je studentská migrace z Ruské federace do České republiky aktuální, jak se vyvíjela v rámci Univerzity Palackého v Olomouci. Také se budeme věnovat tomu, jak se počet ruských studentů v průběhu 21. století měnil, vyvíjel a jaké jsou tendence do příštích let. Veškeré teoretické informace vycházely z odborné literatury k danému tématu.

Práce je rozdělena do 4 hlavních kapitol – Migrace, Vysokoškolské studium, Organizace pomáhající studentským migrantům a Situace na Univerzitě Palackého, a několika dalších podkapitol. V závěru je uvedeno 5 příloh, do kterých byly vloženy doplňující grafy, tabulky a obrázky, z nichž se v textu práce čerpalo.

¹ Vlastní překlad z ruského jazyka, В Чехословакии принят план "русской акции". Dostupné z: <https://runivers.ru/philosophy/chronograph/471965/>.

² Vlastní překlad z ruského jazyka, Русский свободный университет в Праге. Dostupné z: https://runivers.ru/doc/d2.php?SECTION_ID=6383&CENTER_ELEMENT_ID=150935&PORTAL_ID=7531.

³ Vlastní překlad z ruského jazyka, Представительство Временного главного комитета Всероссийского союза городов в Чехословацкой Республике. г. Прага. 1922–19. Dostupné z: <http://guides.rusarchives.ru/node/8892>.

⁴ Vlastní překlad z ruského jazyka, Русский демократический студенческий союз в Чехословацкой Республике. Dostupné z: <http://guides.rusarchives.ru/node/8900>.

První kapitola je věnována samotnému migračnímu procesu. Nejprve si uvedeme a definujeme několik základních pojmů, které se v celé práci vyskytují. Poté si rozebereme teorii sítí, která je pro migraci obecně typická. Dále si vyjmenujeme několik nejdůležitějších milníků migrační politiky, které ovlivnily tento proces a pomohly jej zformovat do podoby, jakou známe dnes. Rovněž charakterizujeme 2 hlavní druhy migrace, které jsou přímo propojeny s migrací studentů.

Následně se zaměříme na studentskou migraci jako takovou a uvedeme si její základní charakteristiky. Zjistíme, kolik ruských občanů mladších 30 let z Ruské federace emigrovalo a kolik Česká republika eviduje ruských migrantů ve všech věkových kategoriích. V rámci těchto migračních toků si rozebereme Režim student, který vytvořilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky na podporu vzdělávání cizinců na českých vysokých školách. Ukážeme si také, jaké jsou nejzásadnější aspekty při výběru zahraniční univerzity.

Druhá kapitola je zasvěcena obecnému pohledu na vysokoškolské studium v Ruské federaci a České republice. Uvedeme si, jak je v obou zemích realizován Boloňský systém, jaké jsou základní charakteristiky jednotlivých vzdělávacích stupňů a stručně se zaměříme na možnosti financování vysokoškolského studia. V rámci této kapitoly si také ukážeme, jakým stylem se vyvíjel počet studentů na českých univerzitách od roku 2003 do roku 2019.

Před samotným procesem migrace je důležité nejen nastudovat informace o vzdělávacím systému v cílové zemi funguje, ale také naučit se řeč a poznat kulturu této země. Pokud migrant toto zvládne, má velké předpoklady k úspěšnému začlenění do české společnosti a rychlé adaptaci. S tím ruským studentům pomáhají mnohé organizace, které v České republice působí. Tyto společnosti poskytují mimo jiné kurzy českého jazyka a znalostní přípravu pro přijímací zkoušky na některou ze zdejších vysokých škol.

Ve čtvrté kapitole se budeme věnovat aktuální situaci na Univerzitě Palackého v Olomouci. Zjistíme, jak se od začátku 21. století měnilo množství ruských studentů a kolik jich na této vysoké škole vlastně doposud studovalo. V rámci této kapitoly si také porovnáme počet studentů, kteří se v Ruské federaci narodili a kteří v ní mají trvalé bydliště, jelikož se jejich počty zásadně liší. Dále zjistíme, kolik z celkového počtu evidovaných ruských studentů si v rámci svého migračního procesu změnilo trvalé bydliště a až poté na univerzitu nastoupilo.

Pro zjištění aktuální situace a praktické ověření teoretických poznatků byl v rámci kvantitativního výzkumu vytvořen autorský, speciálně sestavený dotazník, který byl přes studijní oddělení všech fakult Univerzity Palackého rozeslán ruským studentům, kteří aktuálně studují v některém ze studijních programů. Tento dotazník byl vytvořen v českém i ruském jazyce, respondenti tedy měli možnost volby. Při jejich sestavování jsem se řídila metodologií uvedené v publikaci *Marketingový výzkum: Postupy, metody, trendy* od Radka Tahala a kol.⁵ Dotazníky jsou shodné, obsahují 18 otázek, z toho 14 uzavřených otázek s možností výběru z předem připravených variant, 2 polootevřené otázky s možností výběru z předem připravených variant, ale navíc s možností vlastního vyjádření, a 2 otevřené otázky. Plné znění obou dotazníků je uvedeno na konci této práce v Příloze 5 – Dotazníkové šetření. Výzkum byl vzhledem k nemožnosti osobního setkání kvůli situaci spojené s pandemií Covid-19 uskutečněn elektronicky přes internetový server Survio a účast v něm byla naprosto anonymní a dobrovolná. Celkem bylo získáno 22 respondentů, konkrétně 15 žen a 7 mužů ve věkovém rozpětí 18 až 31+ let (viz Příloha 1, rozšiřující graf 1 a 2). Vzhledem k nízkému počtu respondentů není tomuto výzkumu věnována samostatná kapitola, nicméně výsledky jsou průběžně vkládány ke kapitolám, ke kterým se vztahují. Výsledky a závěry nejsou interpretovány ve vztahu ke všem ruským studentům, kteří emigrovali z Ruské federace, nýbrž jen těm, kteří tvoří námi sledovanou skupinu.

⁵ TAHAL, Radek. *Marketingový výzkum*.

1. MIGRACE

Pro začátek si vysvětlíme několik pojmů, které se v této práci budou vyskytovat. Jedná se o termíny jako migrace, cizinec a tzv. „teorie sítí“.

1.1. VÝZNAM SLOV

Základní definicí pojmu Migrace podle MVČR je: „Přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem se intenzita migrace neustále zvyšuje.“⁶ Jak tvrdí A. Demuth: „...je to tedy globální proces, který ovlivňuje demografický vývoj států...“⁷ Migraci také charakterizuje O. S. Čudinovskich, vedoucí laboratoře ekonomiky obyvatelstva a demografie: „Migrace je nejcitlivější z demografických procesů.“⁸ Sociolog A. V. Dmitriev uvádí, že: „...současný migrační proces dramaticky mění svět.“⁹ S tímto tvrzením lze naprosto souhlasit.

Dalším pojmem, užívaným v této práci, je slovo cizinec. Podle MVČR: „...se cizincem rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.“¹⁰

Následuje pojem migrant. Hnutí Amnesty International definuje migranta jako osobu, která se přestěhovala do země, ve které se nenarodil a žije v ní déle než 1 rok.¹¹ V rámci studentských migrantů, budeme rozlišovat ruské studenty, kteří mají trvalé bydliště v Ruské federaci a kteří se v Ruské federaci narodili.

S tématem migrace je spojeno mnoho teorií, ale jak říká Drbohlav a Uherek: „Drtivá většina z tzv. teorií migrace nejsou v pravém slova smyslu teoriemi. Nesplňují totiž některé základní kritéria, která v případě teorií musí být dodržena – např. nemají obecnou platnost...“¹² S tímto je spojena také tzv. teorie sítí, kterou si blíže rozebereme v následující podkapitole.

⁶ Slovníček pojmů. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>.

⁷ Vlastní překlad z anglického jazyka, DEMUTH, Andreas. *Some conceptual thoughts on migration*, s. 1.

⁸ Vlastní překlad z ruského jazyka ЧУДИНОВСКИХ, Ольга. *Статистика международной миграции* [online], s. 39.

⁹ Vlastní překlad z ruského jazyka, ДМИТРИЕВ, Анатолий. *Миграция и противостояние цивилизации*, s. 101.

¹⁰ Slovníček pojmů. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>.

¹¹ Terminologie. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/terminologie>.

¹² DRBOHLAV, Dušan a Zdeněk UHEREK. *Reflexe migračních teorií*, s. 127.

1.1.1 Teorie sítí

Teorie sítí je migrační systém, kde člen rodiny žije v jiné zemi, než je jeho rodná, a zbytek rodiny posléze migruje za ním. Podle autorů Drbohlava a Uherka se takové sítě mohou vytvořit v rámci různých sociálních skupin, kde hlavním činitelem je daný člověk (migrant). Podle nich jsou migrační sítě jako pavučina mezilidských vztahů, které mají za úkol sjednotit cizince v cílových zemích a také spojit jejich blízké v původních zemích.¹³

Drbohlav a Uherek uvádí, že: „migračními sítěmi se lze zabývat v několika ohledech, a to:

- 1) jako systémy, jež snižují sociální, ekonomickou a emoční investici do samotného aktu migrace,
- 2) jako systémy sociálních vztahů, jež ovlivňují postmigrační chování,
- 3) jako integračními strategiemi jedinců i rozsáhlejších skupin, a to jak v oblasti ekonomické činnosti, tak i dalších interakcí.“¹⁴

To, že si migranti vytváří migrační sítě, může samo o sobě změnit postoj migrujícího a může to být jedním z rozhodujících faktorů při rozhodování, zda emigrovat či nikoli. Existence již navázaných kontaktů v cílové zemi může pomoci v průběhu migrace a také při řešení prvotních problémů, které tento proces doprovázejí.¹⁵

V našem výzkumu jsme chtěli ověřit, zda existence minulých kontaktů hraje při rozhodování důležitou roli, a proto jsme se respondentů zeptali, jestli již v České republice studuje někdo z jejich příbuzných. Výsledky však ukázaly, že zde dotazovaní nemají příbuzné či známé. Jen 1 respondent uvedl, že zde studuje jeho sourozenec, a proto si vybral Českou republiku, resp. Univerzitu Palackého. Z toho vyplývá, že u naší sledované skupiny nemůžeme plnohodnotně tento aspekt potvrdit, ale ani úplně vyvrátit.

Jiný aspekt teorie sítí však uvádí pan docent Sládek: „Hlavní výsledky odhalily rodinný charakter imigrace a rozvinutou vnitřní komunikaci v rámci etnické skupiny. Příbuzenské vztahy potvrzují teorii sítí.“¹⁶ Ve výzkumu jsme chtěli zjistit, nakolik toto tvrzení platí pro naši sledovanou skupinu. Zeptali jsme se tedy respondentů, zda v České

¹³ DRBOHLAV, Dušan a Zdeněk UHEREK. *Reflexe migračních teorií*, s. 132.

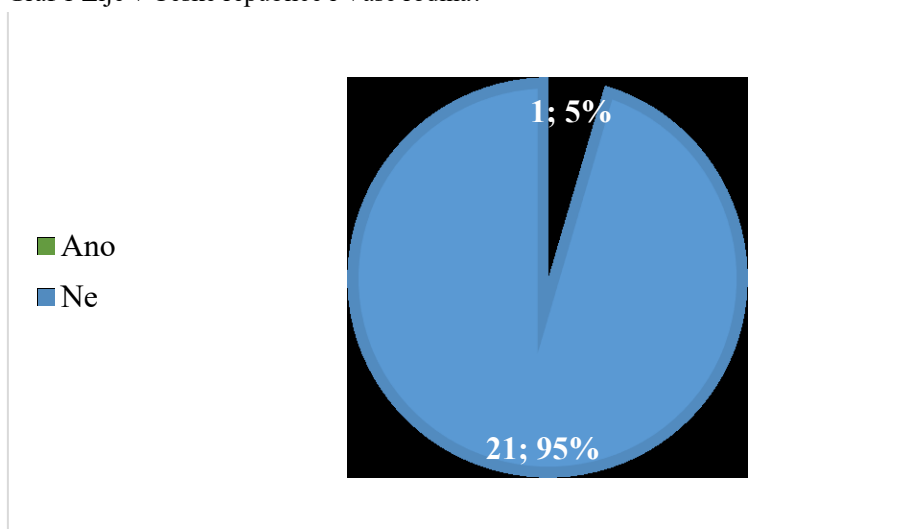
¹⁴ Tamtéž, s. 132.

¹⁵ Tamtéž, s. 132.

¹⁶ SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*, s. 15.

republice žije jejich rodina. Většina respondentů (95 %) uvedla, že zde jejich rodina nežije (viz graf 1).

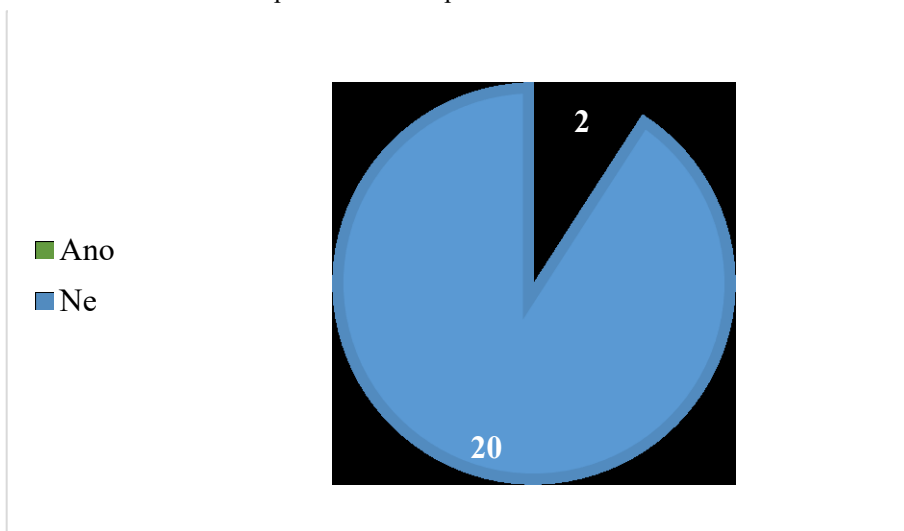
Graf 1 Žije v České republice i Vaše rodina?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Z výše uvedeného grafu 1 vidíme, že pouze 1 dotázaný zde žije i se svou rodinou. Nás však zajímalo, zda rodina respondenta do budoucna plánuje se do České republiky přestěhovat. Na tuto otázku 20 respondentů uvedlo, že se sem jejich rodina ani neplánuje přestěhovat, což potvrzuje graf 2 níže.

Graf 2 Má vaše rodina v plánu se do ČR přestěhovat?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Z výše uvedených výsledků je tedy jasné, že rodinný charakter migračních tendencí u naší sledované skupiny nemůžeme plně potvrdit, ale ani vyvrátit.

Mezi dlouhodobé problémy, se kterými se musí migranti potýkat, patří adaptace na nové prostředí v cílové zemi. Začlenění se do společnosti je velmi důležité pro budoucí

úspěch a pro odbourání prvotního stresu. Pokud zde cizinci nemají své blízké, pomohou jim s adaptací různé organizace, které v České republice působí (viz kapitola 3. Organizace pomáhající studentským migrantům). Aspektem adaptace se mimo jiné zabývají autoři Hirt a Jakoubek, kteří tvrdí, že: „Vysvětlení pomocí teorie migračních sítí spočívá v tom, že lidé migrací pomocí již vytvořené sítě snižují osobní investici do migrace a adaptace v novém prostředí. Pokud je to možné, migrují tam, kde jsou již takoví migranti, kteří tvoří pro ně vhodnou síť a kteří jim mohou v situaci v novém prostředí usnadnit.“¹⁷ Toto tvrzení však nemůžeme plně vztáhnout na naši skupinu respondentů, jak již ukázaly výše uvedené výsledky.

Můžeme tedy konstatovat, že u naší sledované skupiny respondentů se neprojevil rodinný charakter migrace, studenti se neorientovali výhradně na zemi, ve které již byl vybudován základ jinými migranty, ale vyvinuli samostatnou a cílevědomou iniciativu pro svůj osobní rozvoj, ale i pro zlepšení podmínek do budoucna.

1.2. DRUHY A DŮVODY MIGRACE

Na migraci je možné nahlížet z mnoha pohledů. V této kapitole rozebereme ty, které úzce souvisí se současnou migrací studentů. Migrace může být násilná, sociální nebo z bezpečnostních důvodů atd. Nicméně v této práci se budeme zabývat pouze těmi druhy migrace, které jsou pro účel této práce relevantní, tedy inovační a ekonomickou migraci, migrací „bez vlastní volby“ a migrací studentkou. V rámci této kapitoly si také uvedeme několik důležitých období, která určitým způsobem ovlivnila migraci jako takovou.

1.2.1 Důležité milníky migrační politiky České republiky

Pro ucelenější pohled na migrační politiku České republiky je dobré uvést několik důležitých událostí, které vztah k migraci posunuly vpřed.

Nejprve se vrátíme do roku 1993, kdy vznikla současná Česká republika. V této době se začala migraci věnovat mezinárodní pozornost a postupně vznikaly registry mezinárodních migrantů, kteří v České republice žijí.¹⁸

Dalším důležitým datem je rok 2001, kdy došlo k mnoha změnám ve vztahu k migrantům. Dle Drbohlava „k nejdůležitějším patří, v návaznosti na sčítání lidu 2001, zahrnutí cizinců s vízy nad 90 dnů (...) do bilancí obyvatelstva Českého statistického

¹⁷ HIRT, Tomáš a Marek JAKOUBEK. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*, s. 264.

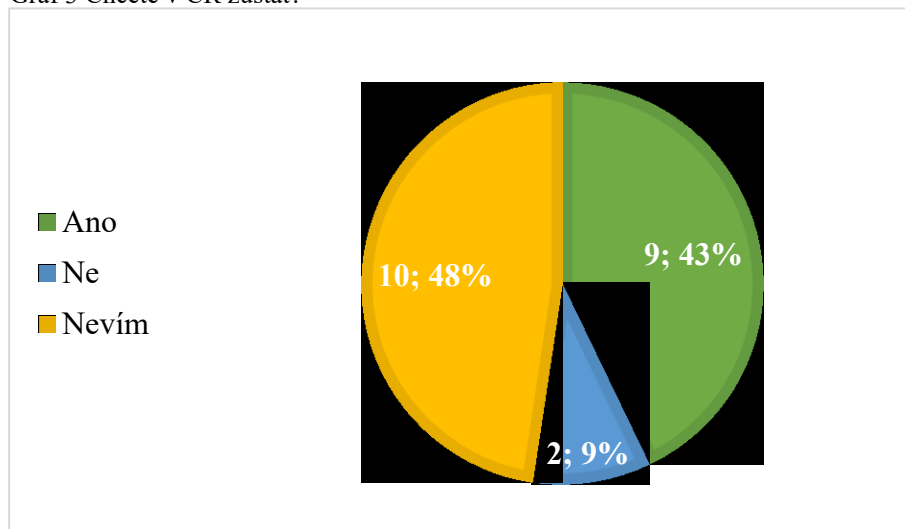
¹⁸ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*, s. 32.

úřadu. Až do tohoto roku byli do migrační bilance Česka zahrnováni jen ti migranti, u nichž docházelo ke změně trvalého pobytu.“¹⁹

Dále je potřeba zmínit rok 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, a rok 2006, kdy se změnil postoj k udílení trvalého pobytu. Drbohlav tvrdí, že v tomto roce byl migrační systém zjednodušen. Od té doby je možné získat trvalý pobyt na území České republiky po 5 letech a po dalších 5 letech je možné stát se plnohodnotným občanem České republiky, tedy mít české občanství.²⁰

V souvislosti s trvalým pobytem a řádným občanstvím jsme se v rámci výzkumu studentů zeptali, zda hodlají v České republice po dokončení studia zůstat. Šetření ukázalo, že 43 % dotazovaných, celkem tedy 9 respondentů, v České republice hodlá zůstat a 48 % dotazovaných zatím neví, zda se zde usadí, nebo tuto zemi využije jen jako most západních zemí (viz graf 3).

Graf 3 Chcete v ČR zůstat?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Z výše uvedeného grafu můžeme vyvodit, že 9 z celkového počtu 22 respondentů, má do budoucna tendenci stát se řádným občanem České republiky.

Vidíme tedy, že členové námi sledované skupiny mají tendenci zakořenit v České republice, jelikož téměř polovina z nich uvedla, že zde plánuje zůstat. Nicméně jsme zjistili, že druhá polovina zatím neví, kam bude jejich budoucnost směřovat. Je zřejmé, že změny, které byly v migrační politice za posledních pár let provedeny, vytvořily pro studentské migranty vhodné podmínky pro jejich personální i profesní rozvoj.

¹⁹ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*, s. 32.

²⁰ Tamtéž, s. 32

Nyní se zaměříme na 2 druhy migrace, které přímo souvisí s migrací studentů. Z mnoha druhů jsme vybrali ty, které jsou pro naše téma nejvhodnější.

1.2.2 Inovační ekonomická migrace

Karel Sládek tento druh migrace definuje takto: „Za inovační migraci považujeme migrování za účelem zlepšení životních podmínek, kariéry a lepšího finančního zabezpečení.“²¹

Antropologové Hirt a Jakoubek vymezují cíle této migrace, které korespondují s výše uvedenou definicí docenta Sládka. Podle nich existuje tento druh za účelem: „... zlepšení životních podmínek, sociálního zabezpečení atd.“²² daného migranta či celé skupiny migrantů.

Do inovační ekonomické migrace jsme zařadili také pracovní migraci, ale jen v ohledu, který se týká studentské migrace. Zde se může aplikovat Model lidského kapitálu. V rámci model chápe migranta jako jedince, který migruje za lepšími životními podmínkami. Migrant si plně uvědomuje, že do tohoto procesu bude muset investovat, ale věří, že se mu to vyplatí.²³ Tuto skutečnost charakterizují Hirt a Jakoubek: „Tento model počítá s dynamikou lidského rozhodování. Bere se zde v úvahu, že migrant se nerozhoduje pouze na základě prosté kalkulace penězi vyčíslitelných zisků a ztrát, ale uvědomuje si, že migrace do cizí země a práce zde je též spojena s významnou osobní investicí.“²⁴ Toto tvrzení zcela odpovídá také přístupu k migraci studentů, jelikož studium v zahraničí na prestižní univerzitě je výhodnou investicí do osobního i posléze profesního rozvoje.

V dnešní době je investice do osobního rozvoje také značnou finanční investicí, kterou si ovšem nemůže dovolit každý jedinec. S tím souvisí také tvrzení docenta Sládka, který tvrdí: „Ekonomickou migraci bychom mohli rozdělit na migranty bez větších finančních prostředků a s finančním kapitálem.“²⁵ Pro občany České republiky a cizince, kteří nemají dostatek finančních prostředků, jež by byli ochotni a schopni investovat do vzdělávání, existuje možnost zažádat o různé druhy stipendií, které daná vysoká škola nabízí (viz kapitola 1.3. Studentská migrace).

²¹ SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*, s. 28.

²² HIRT, Tomáš a Marek JAKOUBEK. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*, s. 262.

²³ DRBOHLAV, Dušan a Zdeněk UHEREK. *Reflexe migračních teorií*, s. 131.

²⁴ HIRT, Tomáš a Marek JAKOUBEK. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*, s. 263.

²⁵ SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*, s. 33.

1.2.3 Migrace „bez vlastní volby“

Tento druh migrace je velmi častý, ale nelze ho zařadit k dobrovolné ani nedobrovolné. Je to druh, který v sobě spojuje oba typy a K. Sládek ho charakterizuje takto: „Za takzvanou migraci „bez vlastní volby“ považují migraci dětí či dospívajících potomků ruských rodičů, kteří se rozhodli opustit Rusko a přijet do České republiky.“²⁶ Tyto děti se neumí srovnat se změnou, která nastala, a tak se snaží tuto skutečnost v sobě potlačit a vytvoří si vidinu toho, že si v dospělosti sami vyberou zemi, ve které se budou chtít usadit. Někteří se možná vrátí zpět do Ruské federace, někteří možná zůstanou zde v České republice a někteří možná budou pokračovat směrem na Západ.²⁷

Pro některé mladé lidi, kteří byli nuceni emigrovat s rodiči ze své vlasti, se Česká republika stává tzv „náhradním letišťem“. Tento pojem můžeme charakterizovat tak, že Česká republika je pro jedince jakousi dočasnou možností, kde žít a vytvořit si určité zázemí. Po určité době však tento jedinec migruje do jiné země, ale pokud by se mu tam nedařilo, má možnost se vrátit zpět do České republiky. Tito lidé si zde vytváří takový relativní alternativní život. Tuto možnost zmiňuje také docent Sládek: „Samotní Rusové tento přístup nazývají jako „náhradní letiště“. Česká republika se pro ně stává jakousi pojistkou.“²⁸

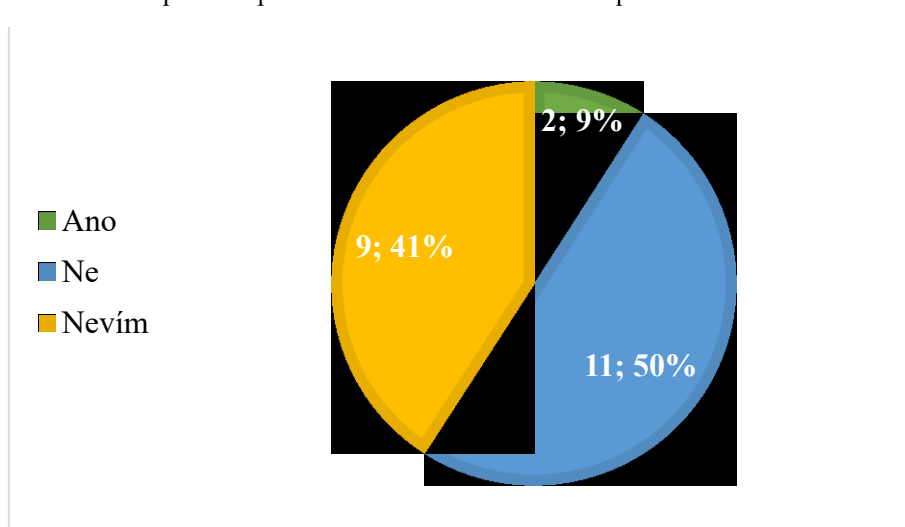
Chtěli jsme zjistit, jak svou budoucnost vidí studenti z námi sledované skupiny, a tak jsme se v rámci dotazníkového šetření zeptali, kolik respondentů se chce vrátit zpět do Ruské federace. Z výsledků plyne, že 9 % z nich se hodlá vrátit, 50 % se vrátit určitě nechce a 41 % prozatím neví, ve které zemi se nakonec usadí (viz graf 4).

²⁶ SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*, s. 38.

²⁷ Tamtéž, s. 38

²⁸ Tamtéž, s. 37

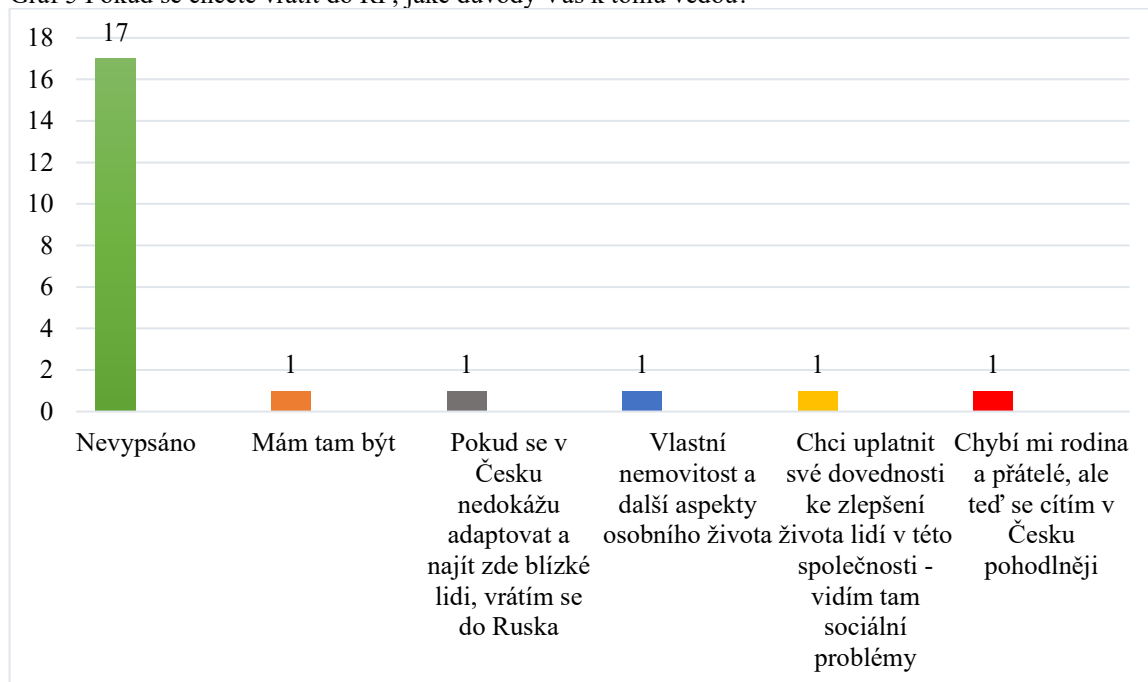
Graf 4 Máte v plánu se po dokončení studia v ČR vrátit zpět do Ruska?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

Zajímalo nás, jaké důvody vedou naše respondenty k návratu do jejich rodné země. Výsledky jsou poměrně zajímavé (viz graf 5).

Graf 5 Pokud se chcete vrátit do RF, jaké důvody Vás k tomu vedou?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Jak vidíme z výše uvedeného grafu 5, většina respondentů, konkrétně 77 %, neuvodila důvod, proč se chce vrátit. Zajímavé jsou však další odpovědi studentů, které jsou v grafu také uvedeny. Z výsledků vyplývá, že pro námi sledovanou skupinu studentů je důležitá adaptace ve zdejším prostředí, zůstat v kontaktu se svou rodinou, která žije daleko odsud, a do budoucna zlepšit její sociální situaci.

Můžeme tedy konstatovat, že u respondentů převažuje inovační ekonomický charakter migrace, jelikož sem studenti přijíždí za svým osobním a profesním rozvojem, chtějí si dosaženým vzděláním zajistit lepší pracovní podmínky a zlepšit tak život svůj i svých blízkých. Nicméně výsledky šetření ukázaly, že respondenti neví, zda se chtějí vrátit, zůstat, nebo migrovat do jiné země. Je tedy možné, že si v různých zemích vybudují vyhovující podmínky k životu, ale z důvodu svého nízkého věku budou chtít poznat zase jinou zemi. Vytvoří si tedy několik takových „náhradních letišť“ a až posléze si zvolí zemi, ve které budou chtít zůstat.

V následující kapitole rozebereme studentskou migraci jako takovou, ukážeme si několik důvodů, proč si respondenti vybrali právě Univerzitu Palackého a představíme si Režim student, vytvořený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

1.3 STUDENTSKÁ MIGRACE

Migrace studentů je nedílnou součástí dobrovolné migrace, je důležitá pro rozvoj států, nicméně má své výhody i nevýhody.

V legislativě je studentská migrace regulována Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetí země za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair.²⁹

Tento druh migrace se někdy nazývá „neimigrační“. Odborník A. Demuth a antropologové Hirt a Jakoubek ji charakterizují jako dočasnou, především za účelem vzdělávání, výzkumu, získání kvalifikace a splnění pracovních povinností.^{30, 31}

Studentská migrace není ve své podstatě migrací, patří do skupiny tzv. „neimigrační“ migrace. Mnoho studentů se rozhodne studovat v zahraničí, ale po vystudování se opět vrátí do své rodné země. O migraci můžeme mluvit, pokud se student do původní země nevrátí, ale zůstane v zemi, ve které studoval, popřípadě se rozhodne migrovat do jiné země. Hlavní však je, aby student pečlivě zvážil své možnosti a vybral si, jakou univerzitu studovat.

²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetí země za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0801&from=LV>, s. 1.

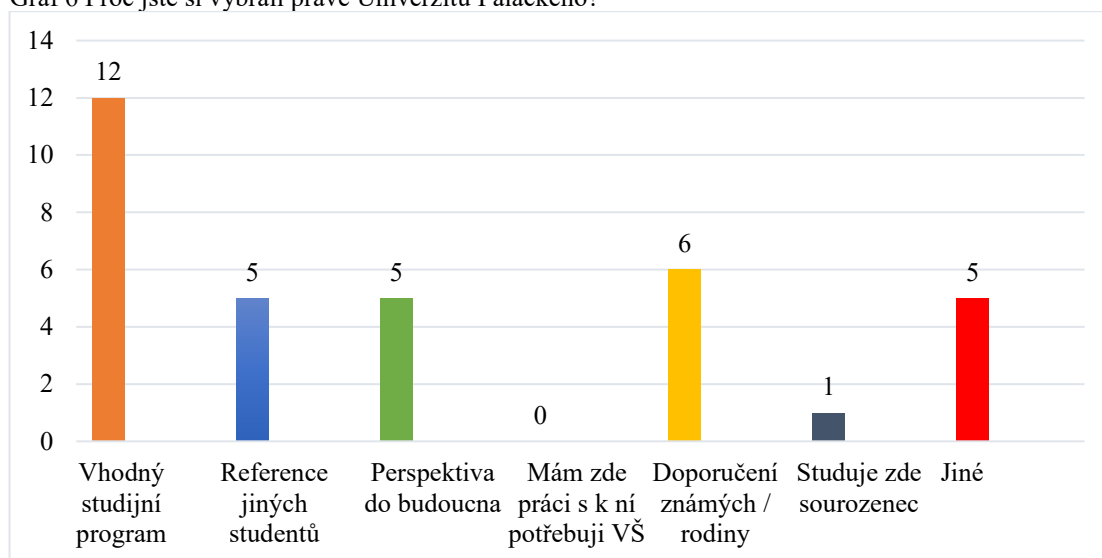
³⁰ Vlastní překlad z anglického jazyka, DEMUTH, Andreas. *Some conceptual thoughts on migration*, s. 11.

³¹ HIRT, Tomáš a Marek JAKOUBEK. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit*, s. 262.

Několik důvodů, proč si pro studium v zahraničí vybrat právě Českou republiku, uvádí agentury a organizace, které pomáhají ruským studentům například s přípravou odjezdu, s vyřízením všech potřebných dokumentů, s výběrem správné univerzity (viz kapitola Organizace pomáhající studentským migrantům).

Důvody, proč si ruští studenti vybírají ke studiu Českou republiku, jsou různé, například mezinárodně uznávaný diplom, bezplatné vzdělávání, podobnost českého jazyka s ruštinou či možnost výměnných pobytů.³² V rámci výzkumu jsme se zeptali respondentů, proč si vybrali právě Univerzitu Palackého. Ukázalo se, že rozhodujícími byly 4 důvody: 1. „Vhodný studijní program“ (12 respondentů), 2. „Doporučení známých/rodiny“ (6 respondentů), dále pak „Reference jiných studentů“ (5 respondentů) a také „Perspektiva do budoucna“ (5 respondentů). Celkové výsledky jsou shrnuty v grafu 6.

Graf 6 Proč jste si vybrali právě Univerzitu Palackého?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Benefitem, který často hraje roli při výběru univerzity, je udělování univerzitních stipendií, které se rozdělují podle stipendijního řádu. Univerzita Palackého podporuje studium domácích i zahraničních studentů, ti mohou během studia získat několik druhů stipendií:

- „Prospěchové stipendium za vynikající studijní výsledky,
- sociální stipendium v případě tíživé sociální situace studenta

³² Vlastní překlad z ruského jazyka, 20 причин поехать учиться в Чехию. Dostupné z: <https://my-cz.ru/20-prichin-poexat-uchitsya-v-chexiyu/>.

- ubytovací stipendium pro studenty, kteří nemají trvalé bydliště v okrese Olomouc nebo držitele průkazu ZTP či ZTP/P atd.³³

V rámci výzkumu nás zajímalo, kolik respondentů z námi sledované skupiny stipendium dostává. Dle výsledků bylo stipendium uděleno 10 studentům, 12 uděleno nebylo (viz Příloha 1, rozšiřující graf 3).

Z důvodu nákladného studia v Ruské federaci, kde si mnoho studentů musí své studium hradit v plné či částečně vyšší (viz kapitola 2.1.1 Obecné zásady vysokoškolského studia v RF) mnoho mladých lidí emigruje za vzděláním do zahraničí. T. Naumova uvádí: „...během posledních 10 let (2002–2010) naši zemi opustilo více než 1,5 milionu lidí z oblasti vědy, především mladých lidí. Ročně Rusko opustí až 15 % absolventů vysokých škol.“³⁴

Podle dat z Federální státní statistické služby za rok 2018 emigrovalo z Ruské federace do zahraničí celkem 182 203 lidí ve věku do 29 let. Ve srovnání s rokem 2017 je to o 29 647 lidí více³⁵ (viz tabulka 1). Data v tabulce níže jsou za období 2012–2018.

Tabulka 1 Počet emigrantů z RF podle věku

Počet emigrantů z RF							
Věk	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0–4	2 173	2 522	4 488	4 367	5 887	6 847	7 326
5–9	2 104	2 923	4 711	7 257	9 718	13 305	16 388
10–14	2 063	2 718	4 502	5 895	7 722	10 724	13 215
15–19	9 277	13 184	21 792	18 561	16 144	19 511	23 955
20–24	23 316	35 632	59 095	59 005	43 659	49 142	59 432
25–29	19 507	30 799	52 027	58 355	46 656	53 027	61 887
Celkem	58 440	87 778	146 615	153 440	129 786	152 556	182 203

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Federální státní statistické služby³⁶

Z výše uvedené tabulky je patrné, kolik ruských občanů mladších 30 let emigrovalo do celého světa. Tabulka 2 zobrazuje počty Rusů všech věkových kategorií, ne pouze mládeže, kteří emigrovali do České republiky a jsou v ní zaevidováni k přechodnému či trvalému pobytu.

³³ Stipendia. Dostupné z: <https://www.upol.cz/studenti/studium/stipendia/>.

³⁴ Vlastní překlad z ruského jazyka. НАУМОВА, Татьяна. *Эмиграция ученых из России*, s. 62.

³⁵ Демографический ежегодник России. Dostupné z: <https://rosstat.gov.ru/folder/210/document/13207>.

³⁶ Демографический ежегодник России. Dostupné z: <https://rosstat.gov.ru/folder/210/document/13207>.

Tabulka 2 Emigrace z RF do ČR 2014-2020

Počet zaevidovaných Rusů v ČR							
Druh pobytu	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Přechodný	15 914	15 269	15 224	15 521	16 588	16 049	19 259
Trvalý	18 770	19 703	20 763	21 319	21 635	22 158	22 648
Celkem	34 684	34 972	35 987	36 840	38 223	38 207	41 907

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Ministerstva vnitra České republiky³⁷

Z dat uvedených v tabulce 2 je zřejmé, že je proces emigrace dynamický, neustále se vyvíjí a že počet emigrací z Ruské federace stoupá. Pouze v roce 2019 vidíme lehký pokles cizinců s trvalým pobytem, který však v roce 2020 zanikl a rozdíl oproti roku 2018 se srovnal. Masivní je však nárůst cizinců s přechodným pobytem v roce 2020 oproti 2019. Rozdíl činí 3 210 lidí, což je oproti předchozím letem poměrně hodně.

Zvyšující se počet ruských občanů s přechodným pobytem na území České republiky od roku 2017 může být způsoben také zavedením Režimu student Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Tento program byl vytvořen s cílem „...usnadnění vízového/pobytového procesu u vybraných cizinců přijatých ke studiu na vysokých školách v ČR...“³⁸ (viz následující kapitola 1.3.1. Režim student).

1.3.1 Režim student

Režim student je program, který v České republice zajišťuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a byl schválen vládou České republiky dne 22. května 2017.³⁹

Jak je uvedeno v oficiální dokumentaci, cílem tohoto programu je pomoc zahraničním studentům s vyřízením přechodného povolení k pobytu na území České republiky po dobu jejich studia na některé z vysokých škol ČR.⁴⁰

Režim student pomáhá zahraničním studentům splnit podmínky pro studium v České republice a zároveň zastupitelským úřadům v daných zemích. Zájemců o studium v České republice je mnoho, úřady nezvládnou všem udělit vízum včas, a proto někteří

³⁷ Cizinci se zaevidovaným pobytem. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenympobytem.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>.

³⁸ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy. *Režim student*, s. 1.

³⁹ Režim student. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rezim-student>.

⁴⁰ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy. *Režim student*, s. 1.

musí déle vyčkávat. Tato časová prodleva může mít mimo jiné za následek pozdní nástup ke studiu.⁴¹

Dalším z cílů Režimu student je podpořit internacionalizaci a mezinárodní konkurenceschopnost vysokých škol.⁴² Tento aspekt je velice podstatný, jelikož si univerzity v České republice dlouhodobě drží vysokou kvalitu, vysokou úspěšnost absolventů a dobrou pověst. To je vhodné zachovat i pro budoucí generace. Pro reprezentaci naší země je důležité, aby se zdejší vysoké školy co nejvíce vyrovnaly úspěšným zahraničním univerzitám.⁴³

S tím souvisí také další hlavní cíl tohoto konceptu – kvalitní výběr zahraničních studentů. Účelem je, aby bylo umožněno studium těm cizincům, kteří mají o studium reálný zájem a mohli nastoupit na univerzitu v termínu.

Není možné, aby všechny státy měly neomezený počet volných studijních míst, proto jsou nastaveny měsíční kvóty. V Ruské federaci působí 3 zastupitelské úřady, které se Režimem student zabývají, a to v Jekatěrinburgu, v Petrohradu a v Moskvě. Každý z těchto úřadů má své měsíční kvóty. Jekatěrinburg má měsíční kvótu 15 studentů, Petrohrad má 6 studentů a Moskva má nejvíce, 42 studentů.⁴⁴

Aby se mohl zahraniční student do Režimu student přihlásit, musí splňovat určitá kritéria. Jednak musí být občanem státu zařazeného do Režimu a také musí být přijat ke studiu na vysoké škole.⁴⁵

Do Režimu je zařazeno mnoho vysokých škol, které v České republice působí. Mimo Univerzitu Palackého zde patří také například: Masarykova univerzita, Univerzita Karlova, Technická univerzita v Liberci, Ostravská univerzita a mnoho dalších. Celkem se na Režimu podílí 33 českých vysokých škol.⁴⁶

Jelikož je Režim student určen výhradně zahraničním studentům, zajímalo nás, kolik dotázaných studentů je jeho součástí. Výsledky ukázaly, že 8 respondentů je do tohoto programu zapojeno a 14 nikoliv (viz graf 7).

⁴¹ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy. *Režim student*, s. 1.

⁴² Tamtéž, s. 2.

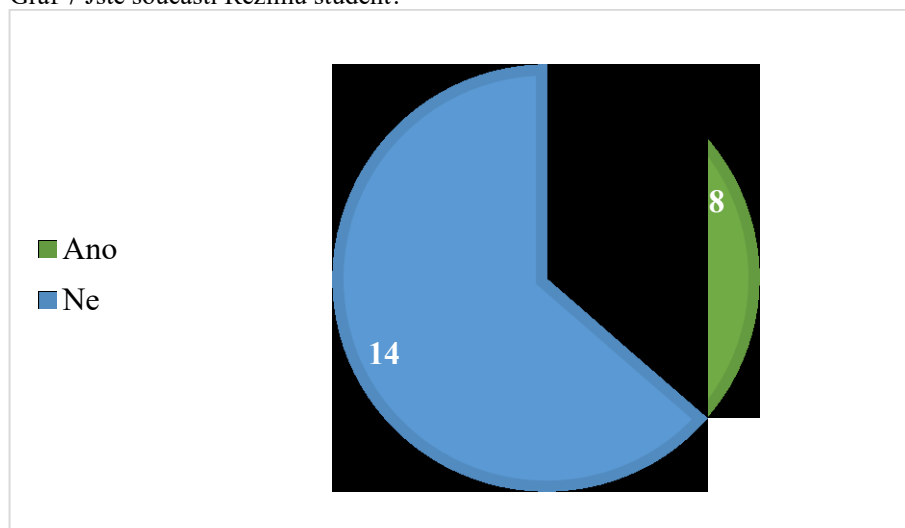
⁴³ Tamtéž, s. 2.

⁴⁴ Tamtéž, s. 6.

⁴⁵ Tamtéž, s. 5

⁴⁶ Režim student. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rezim-student>.

Graf 7 Jste součástí Režimu student?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Z výše uvedených informací a výsledků plyne, že proces studentské migrace je dynamický, neustále se mění, stejně jako se mění svět okolo nás. Každá země chce být perspektivní pro mladé a ambiciózní studenty, a proto se snaží pomoci jim překonat obtížnosti spojené se studiem ve své zemi. Česká republika nabízí mimo jiné Režim student, prostřednictvím něžž je možno nastoupit na českou univerzitu. Každého člověka vedou k migraci jiné důvody a každý student se při výběru vysoké školy řídí vlastními preferencemi. Ale i přes problémy, které provází přípravu a samotný migrační proces, počet zahraniční zájemců o studium v České republice neustále roste.

Vysokoškolský systém každého státu je specifický a každý jedinec, který plánuje emigrovat ze své rodné země a začít studovat v zahraničí, se s ním musí seznámit. Proto si v následujících kapitolách rozebereme základní aspekty studia v Ruské federaci a v České republice.

2. VYSOKOŠKOLSKÉ STUDIUM

V následující kapitole se budeme věnovat důležitým aspektům vysokoškolského studia v Ruské federaci a v České republice. Charakterizujeme základní vzdělávací stupně a zjistíme, v jakém jazyce studují respondenti z námi sledované skupiny.

2.1 VYSOKOŠKOLSKÉ STUDIUM V RUSKÉ FEDERACI

Vysokoškolské vzdělání má v Rusku dlouhou tradici. První univerzita byla založena roku 1755. Tehdy nesla název Imperátorská moskevská univerzita (oficiální název Императорский Московский университет), v průběhu 20. století byla přejmenována na Moskevskou státní univerzitu M. V. Lomonosova.⁴⁷

Postupně se ruské univerzity stávaly stále prestižnějšími. V dnešní době zauímají v mezinárodních žebříčcích vrcholové postavení a jsou rovněž cílem zahraničních studentů. V následující kapitole představíme základní charakteristiku ruského vysokoškolského systému.

2.1.1 Obecné zásady vysokoškolského studia v RF

V Ruské federaci, stejně tak jako v České republice, platí tzv. Boloňský systém. Jedná se o reformu vysokoškolského vzdělávání, jejíž princip spočívá například ve sjednocení jednotlivých vzdělávacích cyklů, tedy bakalářského, magisterského a doktorského.⁴⁸

Byť je Ruská federace do tohoto systému zapojena již od roku 2003, kdy podepsala Boloňskou deklaraci, vzdělávání je v ní organizováno jinak. Studium je rozděleno do několika programů – bakalář, specialista, magistr a postgraduální studium ve formě kandidáta věd.⁴⁹

Prvním stupněm je bakalář (Бакалавр), do kterého se může přihlásit žák střední školy, který úspěšně složil zkoušky EGE. Jedná se o jednotné státní zkoušky, které skládá každý student v závěru studia na střední škole či gymnáziu. Výsledky jsou poté

⁴⁷ Vlastní překlad z ruského jazyka. Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова. Dostupné z: <https://www.culture.ru/institutes/10129/moskovskii-gosudarstvennyi-universitet-imeni-m-v-lomonosova>.

⁴⁸ Boloňský proces. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-2>.

⁴⁹ Vlastní překlad z ruského jazyka. Статья 10: Структура системы образования. Dostupné z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/10.html>.

posuzovány při přijímání na vybranou univerzitu.⁵⁰ V České republice trvá bakalářské studium zpravidla 3 roky, v Ruské federaci 4 roky. Po dokončení student získá titul bakalář a obdrží diplom.

Po střední škole však student nemusí nastoupit na bakaláře, ale může také studovat program specialista (Специалист). Ten trvá 5–6 let a jeho absolvent získá titul specialisty pro konkrétní odbornou oblast.

Po dokončení tohoto stupně je možné pokračovat v dalším studiu, a to v magisterském či doktorském studijním programu.⁵¹

Magisterský studijní program (Магистр) je v podstatě shodný s tím českým. Také se zpravidla studuje 2 roky a přihlásit se do něj může student, který úspěšně ukončil bakalářský stupeň či již zmiňovaný program specialisty. Po absolvování student obdrží titul magistr a může pokračovat v postgraduálním studiu.

Třetím, posledním stupněm je doktorské studium neboli aspirantura. Stejně jako v České republice, i zde je tento stupeň zaměřen především na vědeckou a vědecko-pedagogickou činnost. Do doktorského programu se studenti hlásí po ukončení magisterského studia. Délka tohoto studia bývá 3 roky a je ukončeno získáním titulu kandidát věd (Кандидат наук), který odpovídá tradičnímu titulu Ph. D.⁵²

Vysokoškolské vzdělání v Ruské federaci je, jak garantuje konstituce RF, bezplatné.⁵³ Stát každoročně vypisuje konkurz na tzv. бюджетные места, což jsou volná studijní místa v různých studijních programech hrazená ze státního rozpočtu. Do tohoto konkurzu mají právo se přihlásit všichni občané Ruské federace, nicméně zájemců o bezplatné studium je více než množství vypsaných rozpočtových míst, proto si mnozí studenti musí své vzdělání platit sami. Nicméně studenti, kteří konkurz vyhrají, mají studium v daném programu plně hrazeno ze státního rozpočtu.⁵⁴

⁵⁰ Vlastní překlad z ruského jazyka. Стартует конкурс среди вузов по распределению бюджетных мест на 2022/23 учебный год. Dostupné z: https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/?ELEMENT_ID=27865&sphrase_id=93569.

⁵¹ Vlastní překlad z ruského jazyka. Статья 69: *Высшее образование*. Dostupné z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/69.html>.

⁵² Vlastní překlad z ruského jazyka. Кто такой кандидат и как им стать. Dostupné z: <https://edunews.ru/aspirantura/kandidat-nauk/>.

⁵³ Vlastní překlad z ruského jazyka, Глава 2. *Права и свободы человека и гражданина*. Dostupné z: <http://www.constitution.ru/10003000/10003000-4.htm>.

⁵⁴ Vlastní překlad z ruského jazyka. Статья 5: *Право на образование*. Государственные гарантии реализации права на образование в Российской Федерации. Dostupné z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/5.html>.

Získat možnost bezplatného studia v rámci rozpočtových míst mají nejen studenti s vynikajícími studijními výsledky a výsledky Jednotné státní zkoušky, ale také například studenti se zdravotním postižením, medailisté z olympijských her, sirotci, děti vojenského personálu, děti zesnulých hrdinů Sovětského svazu, děti zesnulých hrdinů Ruské federace nebo například občané, kteří minimálně 3 roky sloužili u ozbrojených sil Ruské federace.⁵⁵

Kromě výše zmíněných rozpočtových míst však existují také jiné možnosti, jak finančně motivovat studenty k lepším výsledkům a k chuti studovat. L. Il'jičeva zmiňuje stimulační balíček slev na studium, a to až do výše 80 % ceny školného.⁵⁶ Tento způsob financování je velkým lákadlem a motivací pro potenciální studenty, ale zároveň je jasné, že tuto slevu nelze poskytnout všem, protože žádná vzdělávací instituce nemá neomezený rozpočet.

Studenty kromě možnosti financování jejich studia třetí stranou přitahuje také prestiž dané univerzity. Proto jsou sestavovány žebříčky nejlepších vysokých škol. V tabulce 3 můžeme vidět 10 nejlepších univerzit v Ruské federaci k začátku roku 2021.

Tabulka 3 Nejlepší univerzity v Ruské federaci

Top 10 nejlepších univerzit v RF		
1.	МГУ имени М. В. Ломоносова	Lomonosova univerzita
2.	СПбГУ	Petrohradská státní univerzita
3.	МФТИ	Moskevský fyzikálně-technický institut
4.	НИУ ВШЭ	Higher School of Economics
5.	МГТУ имени Н. Э. Баумана	Moskevská státní technická univerzita
6.	НИЯУ МИФИ	Národní výzkumná jaderná univerzita
7.	ТПУ	Tomská polytechnická univerzita
8.	НГУ	Novosibirská státní univerzita
9.	ТГУ	Tomská státní univerzita
10.	КФУ	Kazaňská federální univerzita

Zdroj: Vlastní zpracování, data: „Сборник вузов России“⁵⁷

Z výše uvedené tabulky vidíme, že nejlépe hodnocená je Lomonosova univerzita v Moskvě (Московский государственный университет имени М. В. Ломоносова), druhé místo zaujímá Petrohradská státní univerzita (Санкт-Петербургский

⁵⁵ Vlastní překlad z ruského jazyka. Статья 71: Особые права при приеме на обучение по программам бакалавриата и программам специалитета. Dostupné z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/71.html>.

⁵⁶ IL'JIČEVA, Ljudmila, Vladimir KOMAROVSKIJ a Vladimir PROROK. *Rusko ve 21. století*, s. 139.

⁵⁷ Vlastní překlad z ruského jazyka. Сборник вузов России. Dostupné z: <https://vuzoteka.ru/>.

государственный университет) a na třetím místě figuruje Moskevský fyzikálně-technický institut (Московский физико-технический институт).

2.2 VYSOKOŠKOLSKÉ STUDIUM V ČESKÉ REPUBLICĚ

Historie vysokoškolského studia v České republice sahá až do 14. století, kdy byla založena první univerzita na našem území. Jedná se o Univerzitu Karlovu, založenou roku 1348. Druhou nejstarší univerzitou je Univerzita Palackého v Olomouci, která byla založena roku 1573.

Stejně jako se vyvíjely jednotlivé univerzity, tak se vyvíjel i vzdělávací systém v České republice. V následující kapitole rozebereme obecné zásady vysokoškolského vzdělávání a ukážeme, jak se vyvíjel počet studentů od začátku 21. století do roku 2019.

2.2.1 Obecné zásady vysokoškolského studia v ČR

Česká republika, stejně jako Ruská federace, podepsala Boloňskou deklaraci a tím se připojila k Boloňskému procesu reformy vzdělávacího systému. Proto je vysokoškolské studium v České republice rozděleno na 3 základní stupně: bakalářské, magisterské a doktorské studium.

Prvním stupněm je bakalářské studium, které v spojuje teoretické poznatky a metody, které jsou pro daný obor a následné uplatnění na trhu práce podstatné, a zároveň připravuje studenta na možné magisterské studium.⁵⁸ Po vystudování tohoto oboru student obdrží titul Bc.

Navazující magisterské studium je podle MŠMT: „...zaměřeno na získání teoretických i praktických poznatků, založených na vědecké, výzkumné a další tvůrčí činnosti...“⁵⁹ Stejně jako stupeň bakalářský, tak i tento připravuje studenta na doktorské studium. Po absolvování magisterského programu obdrží student titul Mgr. popřípadě Ing., záleží na zaměření daného oboru.

Narozdíl od magisterského stupně je doktorské studium orientováno na: „...výzkum a vývoj a samostatnou tvůrčí činnost.“⁶⁰ V současné době se jedná o nejvyšší stupeň vzdělání v aktuálním vzdělávacím systému. Doktorské studium je zakončeno získáním titulu Ph. D.

⁵⁸ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*, s. 64.

⁵⁹ Tamtéž, s. 64.

⁶⁰ Tamtéž, s. 64

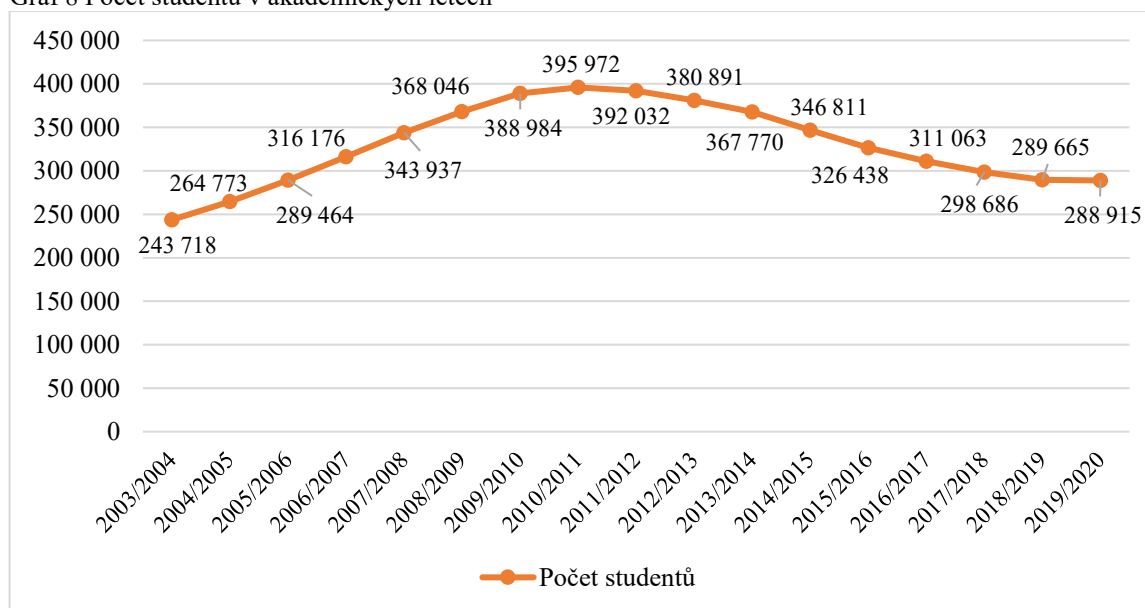
Do terciárního sektoru se dále řadí pomaturitní odborné studium, vyšší odborné studium a celoživotní vzdělávání.⁶¹

Terciární sektor vzdělávání má určité typické rysy. MŠMT uvádí: „Vzdělávají se zde dospělí lidé s plnou právní odpovědností, samostatní v rozhodování, s výraznou motivací a zodpovědným přístupem ke vzdělání.“⁶²

Účastníci terciárního vzdělávání nejsou pouze studenti, ale také pracovníci. V zájmu každé instituce je dále podporovat ve vzdělání své zaměstnance. V oblasti školství se jedná například celoživotní vzdělávání, v jehož rámci mohou učitelé a profesori získávat další odborné dovednosti a znalosti.⁶³

Je potřeba pečovat nejen o pedagogické pracovníky, ale také o studenty a zájemce o studium, kteří přichází z různých sociálních skupin obyvatelstva. Proto je výhodou, že vysokoškolské studium nabízí mladým lidem pestré akreditované programy, splňující evropské standardy, díky kterým se mohou absolventi snadněji uplatnit na trhu práce.⁶⁴ Z údajů Českého statistického úřadu plyne, že ačkoli se mění vysokoškolský systém ku prospěchu studentů, tak za posledních pár let jejich počet mírně stagnuje (viz graf 8).

Graf 8 Počet studentů v akademických letech



Zdroj: Vlastní zpracování, data: Český statistický úřad⁶⁵

⁶¹ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*, s. 65.

⁶² Tamtéž, s. 63

⁶³ Tamtéž, s. 63

⁶⁴ Tamtéž, s. 63, 64

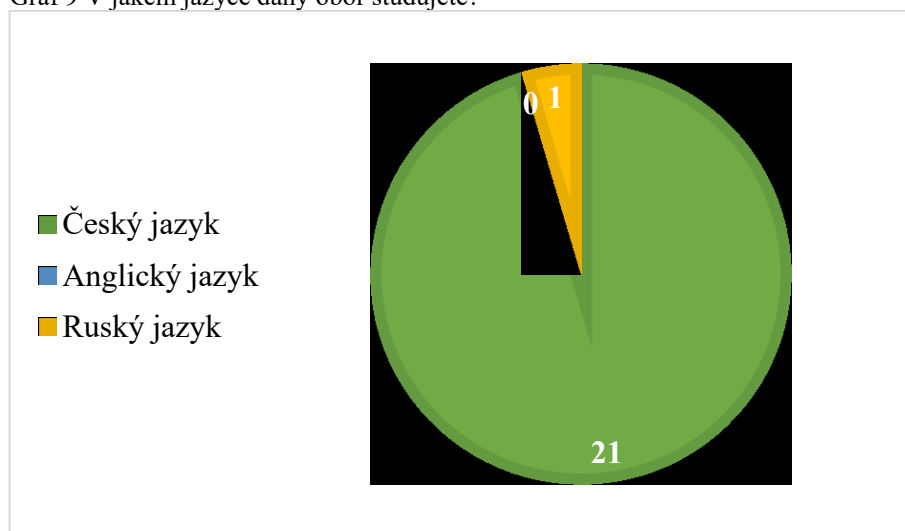
⁶⁵ Veřejná databáze. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jspx?_afP=VYSTUP-objekt&pvo=VZD11&z=T&f=TABULKA&katalog=30848&str=v70#w=.

Z výše uvedeného grafu vidíme, že od roku 2003 počet studentů neustále stoupal, ale od roku 2010 mírně klesal. Nyní počet studentů odpovídá hodnotám z období 2005–2006 a lehce stagnuje.

Nicméně dlouhodobým záměrem vyspělé společnosti je dopřát možnost kvalitního studia všem svým občanům. Proto je vysokoškolské studium na veřejných vzdělávacích institucích v České republice bezplatné, a to pro domácí i zahraniční studenty. Toto tvrzení potvrzuje také D. Drbohlav, který uvádí: „Dále mají cizinci bezplatný přístup k vysokoškolskému vzdělávání za předpokladu, že studují v jazyce, v němž je vedena výuka (tedy ve většině případů v češtině).“⁶⁶

Akreditované programy na všech stupních mohou být vyučovány v českém, anglickém či jiném jazyce. Proto nás v rámci výzkumu zajímalo, ve kterých jazycích studují ruští studenti na Univerzitě Palackého. Ukázalo se, že 21 studentů studuje v českém jazyce, 1 student v ruském jazyce, v anglickém jazyce nestuduje ani jeden student (viz graf 9).

Graf 9 V jakém jazyce daný obor studujete?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

Z výše uvedených informací vyplývá, že ačkoliv jsou Česká republika i Ruská federace členy Boloňského procesu, tak se jejich vzdělávací systém mírně liší, například v délce bakalářského studijního programu či rozdělení postgraduálního stupně. Prokázali jsme, že v průběhu posledních téměř 20 let se počet studentů na českých vysokých školách výrazně měnil a v současné době tento počet stagnuje. Dále jsme uvedli nejlépe hodnocené ruské univerzity a přiblížili se, jakým způsobem může být vzdělávání ruských studentů

⁶⁶ DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku*, s. 108.

hrazeno. Pokud student nechce anebo nemůže studovat na ruské vysoké škole, má možnost nastoupit na univerzitu v zahraničí. Existuje mnoho organizací, které těmto zájemcům pomáhají s přípravou cesty, vyřízením dokumentů, osvojením jazyka atp. Těmto organizacím bude věnována následující kapitola.

3. ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ STUDENTSKÝM MIGRANTŮM

Po příjezdu do cizí země je pro migranta nejtěžší adaptovat se, naučit se tamní jazyk a přivyknout kultuře, zákonům a pravidlům dané země. S tímto procesem migrantům pomáhají mnohé organizace, které v České republice působí.

Mezi tyto organizace patří například spolek ARTEK (podobněji v podkapitole 3. 1), který vydává stejnojmenný mládežnický časopis Artek. Další důležitou organizací je Ruské středisko vědy a kultury v Praze, kterému se budeme věnovat v podkapitole 3. 2.

Na pomoc převážně migrantkám je zaměřena organizace Cennější než perla. Pro děti v mateřských a základních školách je zde vzdělávací program Začít spolu v ČR (v mezinárodním měřítku Step by step) a také například nezisková organizace InBáze Berkat o. s., která poskytuje poradenské služby pro děti, mládež a ostatní věkové skupiny a také organizuje kurzy českého jazyka.

Další důležitou organizací je AMIGA – Agency for Migration and Adaptation, která: „...byla založena v roce 2010 migranty, kteří žijí v České republice a jejím účelem je podpora a rozvoj vzájemné adaptace a komunikace mezi migranty a hostitelskou společností ...“⁶⁷

Ruští studenti, kteří chtějí do České republiky přijet a začít studovat na některé ze zdejších vysokých škol, se mohou obrátit na mnoho společností, které jim pomohou s vyřízením dokumentů, prvotními potížemi, ubytováním na začátku pobytu nebo zajištěním kurzů českého jazyka na různých úrovních. Jedná se například o Advent Euroconsult, s. r. o., Prague Education center nebo jazykovou školu GoStudy. Těmto organizacím bude věnována pozornost v kapitole 3. 3. Organizace poskytující kurzy českého jazyka.

3.1 ARTEK – SDRUŽENÍ RUSKY MLUVÍCÍCH STUDENTŮ

Společnost ARTEK byla založena 25 ledna 2001, kdy byla zaregistrována Ministerstvem vnitra České republiky. Ředitelem je Alexandr Barabanov.

Ředitel Alexandr Barabanov byl studentem, který se společně s přáteli rozhodl emigrovat z Ruské federace do České republiky a studovat zde lékařskou fakultu na Univerzitě Karlově v Praze. Čím déle zde žili, tím více si uvědomovali, že zde v není

⁶⁷ Vlastní překlad z anglického jazyka. AMIGA - Agency for Migration and Adaptation. Dostupné z: <https://amiga-migrant.cz/#>.

organizace, která by ruské studenty jakkoli spojovala. Rozhodli se tedy založit společnost ARTEK⁶⁸, která oficiálně vystupuje jako ARTEK Sdružení rusky mluvících studentů ČR (Артек Общество русскоговорящих студентов ČR).⁶⁹

Protože si organizace postupem času získala mnoho příznivců a byla populární mezi ruskou mládeží i českými občany, rozhodla se vydávat od roku 2007 stejnojmenný pražský mládežnický časopis ARTEK. Do tohoto přispívají ruští migranti a podělit se tak o své pocity. V časopise se také rozebírají aktuální témata týkající se jejich prostředí a jejich rodné vlasti. Tento časopis pomáhá mladým lidem pochopit ruskou a českou kulturu, poznat charakter české společnosti, ale také se snaží poskytnout řešení některých vážných problémů, které proces migrace doprovázejí.⁷⁰

3.2 RUSKÉ STŘEDISKO VĚDY A KULTURY

Ruské středisko vědy a kultury je jednou ze stěžejních organizací pro česko-ruskou společnost. Její původ je datován již od 1971 a sídlí v hlavním městě České republiky – v Praze.

Toto centrum je zaměřeno mimo jiné na zachování národní identity krajanů, Rusů, a na jejich vzdělávání. Organizuje také různé kulturní a vědecké akce a snaží se podporovat ruský jazyk a ruskou kulturu.⁷¹ Důležitou činností je také pořádání kurzů ruštiny s možností složení zkoušky a získání osvědčení podle státní normy.⁷²

Od roku 2014 také pomáhá českým studentům, kteří chtějí studovat na ruských vysokých školách. Toto středisko je koordinátorem výběru nejvhodnějších zahraničních občanů a pořádá kurzy ruského jazyka.⁷³

V rámci výzkumu nás zajímalo, zda jsou studenti z námi sledované skupiny zainteresováni v některých z organizací uvedených výše. Výsledek je překvapující, protože 100 % respondentů uvedlo, že nejsou součástí žádné takové společnosti, 1 respondent dokonce prohlásil, že považuje takové organizace za příliš politické (viz graf 10).

⁶⁸ Vlastní překlad z ruského jazyka. АЛБОРОВ, Олег. *Россияне в Чехии*, s. 57, 58.

⁶⁹ SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice*, s. 65.

⁷⁰ Vlastní překlad z ruského jazyka. АЛБОРОВ, Олег. *Россияне в Чехии*, s. 60, 61.

⁷¹ Ruské středisko vědy a kultury. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/hlavni/o-stredisku/>.

⁷² Ruské středisko vědy a kultury. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/rusky-jazyk/>.

⁷³ Ruské středisko vědy a kultury. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/hlavni/o-stredisku/>.

Graf 10 Jste součástí nějaké organizace, která působí v ČR?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

3.3 ORGANIZACE POSKYTUJÍCÍ KURZY ČESKÉHO JAZYKA

Pro úspěšnou adaptaci a výhodnější podmínky je pro migranta důležité, aby se naučil jazyk jeho cílové země. Proto existují organizace, které za úplatu organizují pro ruské studenty kurzy českého jazyka. Těchto organizací je mnoho a všechny mají v podstatě 1 hlavní společný cíl – naučit migranta česky a pomoci mu s dokumenty spojené s cestou, ubytováním, vízem a také s nastoupením na univerzitu.

Jedná se například o Advent Euroconsult, s. r. o., Prague Education center, jazykovou školu GoStudy, spolek Mezinárodní svaz mládeže z. s. (Международный Союз Молодёжи), Czech Prestige – jazyková škola Natálie Gorbaněvské, jazykovou školu s právem státní jazykové zkoušky, s.r.o. a mnoho dalších. Všechny tyto společnosti nabízejí kurzy českého jazyka, na jehož konci student skládá zkoušku v úrovni minimálně B2 podle stupnice Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

Společnost Advent Euroconsult, s. r. o. existuje na českém trhu již 9 let, a kromě jazykových kurzů nabízí studentům také pomoc s adaptací v nové zemi či při nástupu na českou vysokou školu. Mladým migrantům pomáhají koordinátoři z různých sociálních sfér a také samotní pedagogové, kteří vedou jazykové kurzy. Jakmile se budoucí student se společností dohodne na nástupu do kurzu, požádá o udělení studentského víza, se kterým přijíždí do České republiky, kde uzavře s Advent Euroconsult smlouvu. Toto vízum má platnost po celou dobu jeho studia na české vysoké škole.⁷⁴

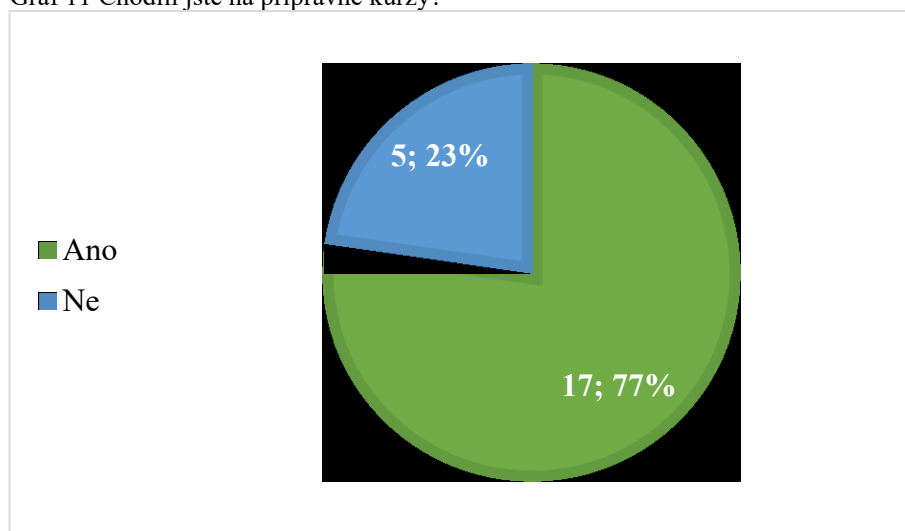
⁷⁴ Vlastní překlad z ruského jazyka. Advent Euroconsult, s.r.o. Dostupné z: <https://my-cz.ru/o-nas/>.

Prague Education center (Пражский Образовательный Центр) je vzdělávací centrum, které připravuje jak jazykově, tak i znalostně mladé studenty z ruských mluvčích zemí, kteří chtějí studovat na české vysoké škole. Již 13 let pořádá také letní jazykové školy v Praze, a to v ruském i anglickém jazyce. Tato společnost sídlí v Praze, ale má pobočky také v Brně, Liberci a Plzni. Centrum je oficiálně evidováno Ministerstvem školství a v České republice působí již 16 let.⁷⁵

Go Study group, jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky s. r. o. v České republice působí již od roku 1998. Stejně jako společnosti výše, i tato poskytuje ruským mluvčím studentům, kteří chtějí studovat na české univerzitě, kurzy českého jazyka. Tento kurz je zakončen státní zkouškou na jazykovou úroveň B2 podle stupnice Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Škola nabízí různé typy kurzů, které se liší délkou, náplní a také cenou. Hlavní budova školy se nachází v Praze, pobočky jsou i v Brně. Tato společnost má oficiální akreditaci udělenou Ministerstvem školství České republiky.⁷⁶

Z grafu 10 jsme se dozvěděli, že studenti z naší sledované skupiny nespolupracují s žádnou ze zmíněných organizací. Dále nás zajímalo, zda tito migranti navštěvovali nějaké přípravné kurzy před nastoupením na univerzitu, například kurzy českého jazyka, případně kurzy k přijímacím zkouškám. Ukázalo se, že 77 % respondentů tyto kurzy navštěvovalo a zbylých 23 % nikoli (viz graf 11).

Graf 11 Chodili jste na přípravné kurzy?



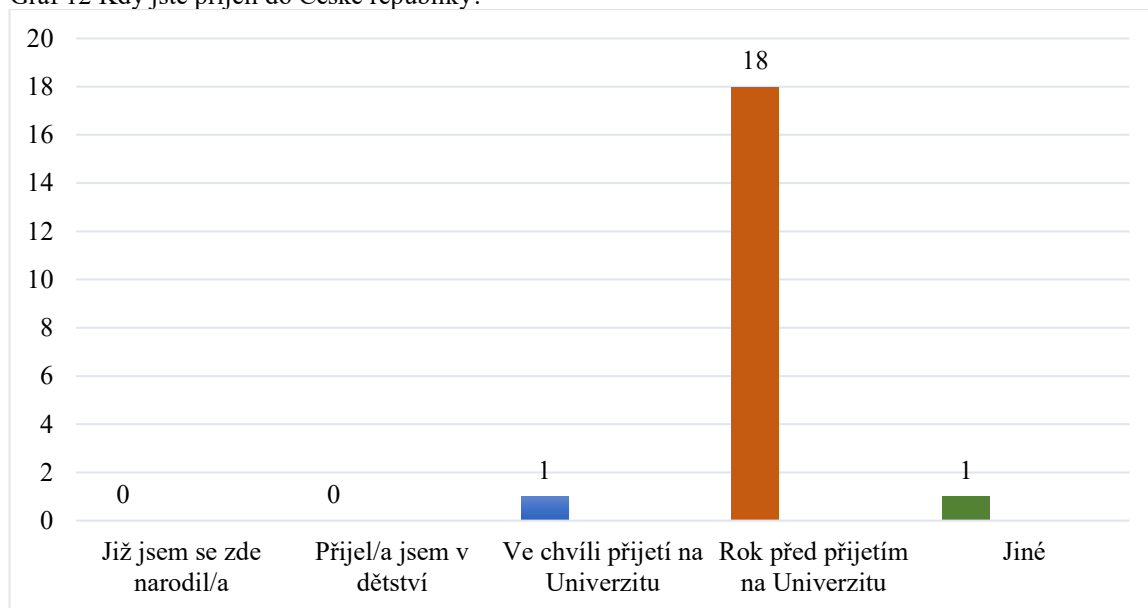
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

⁷⁵ Prague Education Center. Dostupné z: <https://www.educationcenter.cz/o-pec/>.

⁷⁶ Vlastní překlad z ruského jazyka. Go Study. Dostupné z: <https://www.gostudy.cz/o-nas>.

Většina jazykových kurzů, které jsou nabízeny výše zmíněnými organizacemi, jsou buď semestrální, nebo v délce 1 roku.^{77,78,79} Kromě současné distanční výuky způsobené pandemií covid-19 probíhá studium prezenčně. Proto jsme se v rámci našeho výzkumu respondentů zeptali, kdy do České republiky přijeli. Výsledky ukázaly, že 82 % studentů přijelo rok před přijetím na Univerzitu Palackého, 1 student přijel až ve chvíli přijetí a 1 student tuto informaci nesdělil (viz graf 12).

Graf 12 Kdy jste přijeli do České republiky?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

Výsledek, že 18 respondentů přijelo již rok před nastoupením na Univerzitu plně koresponduje se zjištěním, že 17 studentů navštěvovalo přípravné jazykové kurzy. Tato možnost přípravy byla studenty z naší sledované skupiny hojně využívána.

Již jsme uvedli, jaké druhy migrace ve spojení se studentskou migrací existují, seznámili jsme se se vzdělávacím systémem Ruské federace a České republiky, ukázali jsme si, že v Česku působí mnoho organizací, které migrantům pomáhají s osobním rozvojem, ale i problémy spojenými s neznalostí cizího jazyka. V následující kapitole uvedeme, jaká je současná situace na Univerzitě Palackého v souvislosti s ruskými migranty a jak se tento migrační proces v posledních letech vyvíjel.

⁷⁷ Vlastní překlad z ruského jazyka. Курсы Чешского языка. Dostupné z: <https://my-cz.ru/kursy-cheshskogo-yazyka/>.

⁷⁸ Vlastní překlad z ruského jazyka. Программы нашего учебного центра. Dostupné z: <https://www.gostudy.cz/vse-programmy/>.

⁷⁹ Aktuální nabídka jazykových kurzů na rok 2020. Dostupné z: <https://www.educationcenter.cz/cz/jazykove-kurzy/>.

4. SITUACE NA UNIVERZITĚ PALACKÉHO

Univerzita Palackého v Olomouci je druhou nejstarší vysokou školou v České republice. Její založení je datováno k roku 1573, původně měla pouze 2 fakulty, které se věnovaly výuce svobodných umění a teologických disciplín⁸⁰, ale se společně se společenským pokrokem se rozvíjelo i vzdělávání, a tak Univerzita v současné době čítá 8 následujících fakult:

- Lékařská fakulta,
- Fakulta zdravotnických věd,
- Cyrilometodějská teologická fakulta,
- Filozofická fakulta,
- Přírodovědecká fakulta,
- Pedagogická fakulta,
- Fakulta tělesné kultury,
- Právnická fakulta.

Univerzita Palackého je jednou z nejúspěšnějších v České republice a v mezinárodních žebříčcích zaujímá přední pozice. Například v britském žebříčku THE World University Ranking, který hodnotí především kvalitu výuky, vědecký výkon, spolupráci s průmyslem, či citovanost, je tato vysoká škola velmi úspěšná v posledních letech dosahuje vysokého umístění. Od roku 2016 je to 601. až 800. pozice z celkového počtu cca 1600 univerzit z celého světa.⁸¹

Na tuto vysokou školu každoročně hlásí velké množství studentů, jelikož Univerzita Palackého nabízí celkem 749 akreditovaných programů, z nichž 173 je možno studovat v cizím jazyce. K akademickému roku 2019 na univerzitě studovalo 20 193 českých studentů a 4497 cizinců.⁸² Z těchto čísel je zřejmé, že se jedná o jednu z nejžádanějších vysokých škol v České republice, a také proto se stává častým cílem zahraničních studentských migrantů (viz podkapitola 4.1).

⁸⁰ Historie univerzity. Dostupné z: <https://www.upol.cz/univerzita/zakladni-informace/historie-univerzity/>.

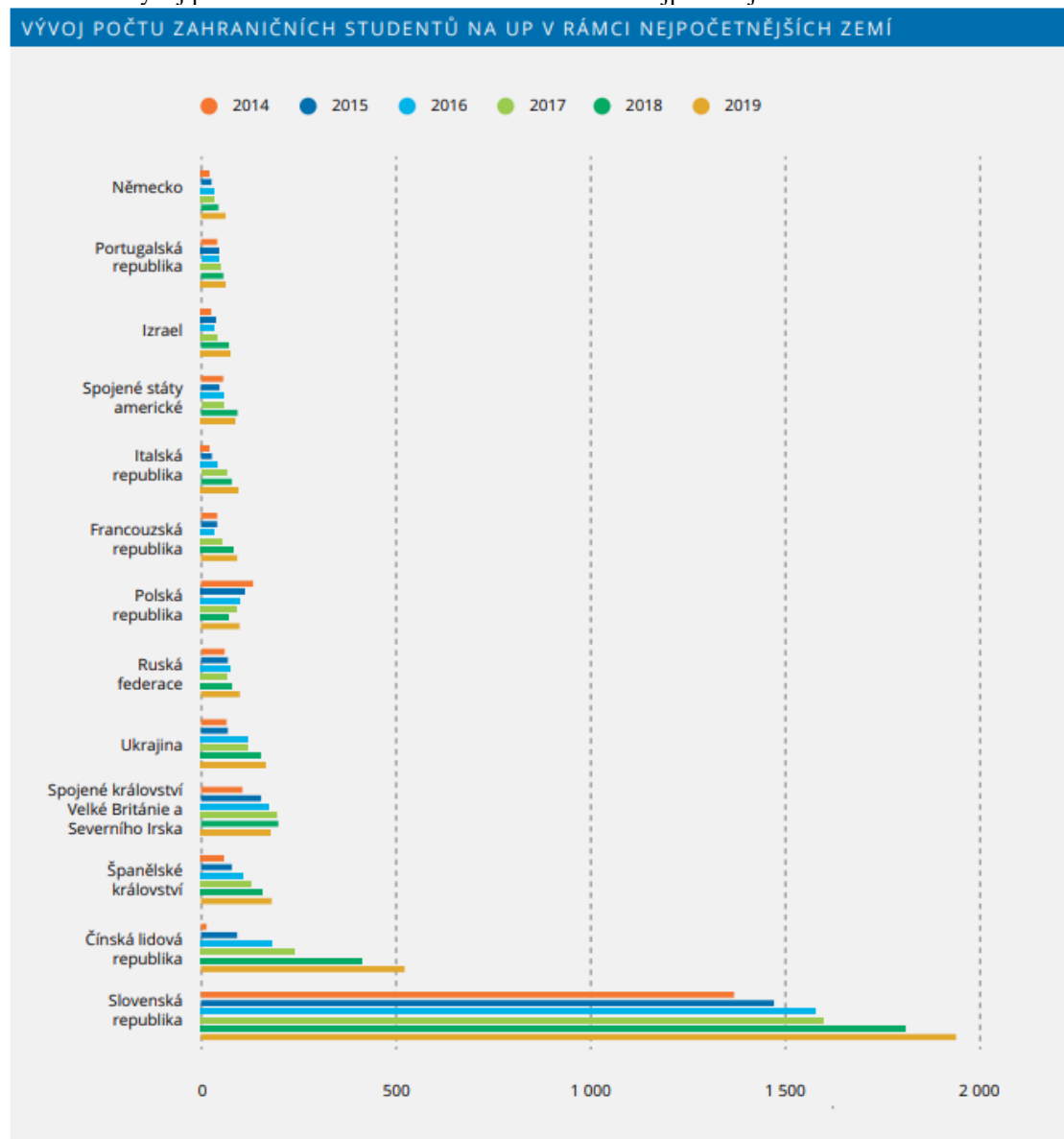
⁸¹ UP v mezinárodních žebříčcích. Dostupné z: <https://www.upol.cz/univerzita/hodnoceni-kvality/zebricky/up-v-mezinarodnich-zebriccich/>.

⁸² *Výroční zpráva za rok 2019*, s. 10, 11.

4.1 DYNAMIKA, VÝVOJ A SOUČASNÝ STAV

S dynamicky měnícím se světem roste také počet zahraničních studentů na Univerzitě Palackého. Podle údajů z Výroční zprávy UP za rok 2019 nejpočetnější skupinou zahraničních studentů tvoří občané Slovenské republiky a Čínské lidové republiky, následují občané Ruské federace a mnoha dalších zemí. Až na malé výkyvy počet těchto studentů od roku 2014 do roku 2019 stoupal (viz obrázek 1).

Obrázek 1 Vývoj počtu zahraničních studentů na UP v rámci nejpočetnějších zemí



Zdroj: Výroční zpráva za rok 2019 – Mezinárodní vztahy a mobilita⁸³

⁸³ Výroční zpráva za rok 2019, s. 85.

Jak je patrné z obrázku 1, počet ruských studentů je více méně stálý. Ti jsou tak neoddělitelnou součástí kolektivu mladých nadšenců z řad ruských studentů Univerzity Palackého.

Co se týče počtu studentů s trvalým bydlištěm v Ruské federaci, celkem jich na Univerzitě Palackého od zavedení elektronického systému STAG, tedy od roku 2000, studovalo 330. K roku 2021 mají největší zastoupení ruští studenti na Filozofické fakultě (185), na Lékařské fakultě (22), na Cyrilometodějské teologické fakultě (9), na Právnické fakultě (15). Pedagogickou fakultu studovalo 8 ruských studentů, Fakultu tělesné kultury 2 studenti, stejně tak Fakultu zdravotnických věd a na Přírodovědecké fakultě je evidováno 87 studentů. Celkové počty jsou shrnuty v tabulce 4.

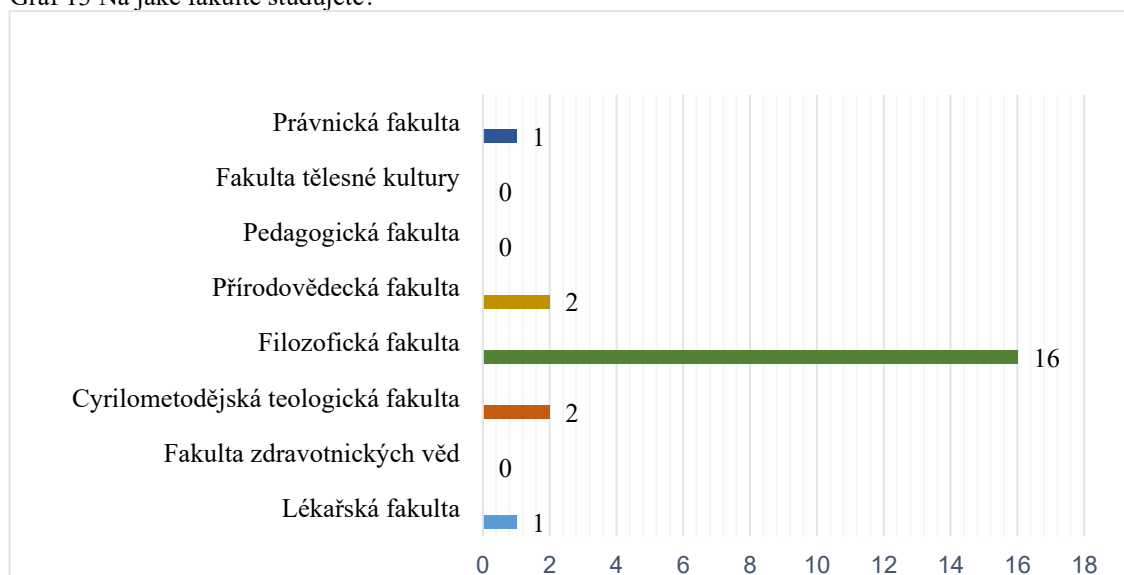
Tabulka 4 Počty studentů s trvalým bydlištěm v RF k roku 2020

FF	LF	CMTF	PF	PdF	FTK	FZV	PřF
185	22	9	15	8	2	2	87

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Centra výpočetní techniky UP (viz Příloha 2, Doplnující obrázek 1)

V tabulce výše vidíme, kolik Rusů studovalo na Univerzitě Palackého na konkrétních fakultách, proto nás zajímalo, na jakých fakultách studují respondenti z naší sledované skupiny. Výsledky ukázaly, že nejvíce dotázaných studuje Filozofickou fakultu, a to v celkovém počtu 16 studentů. Další hodnoty můžeme vidět v grafu 13 níže.

Graf 13 Na jaké fakultě studujete?

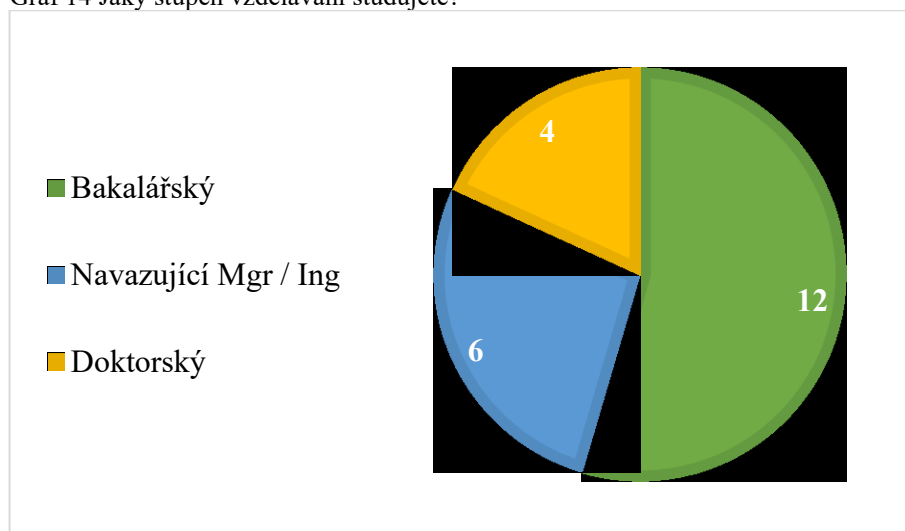


Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření.

Protože se následující podkapitoly zabírají rovněž jednotlivými vzdělávacími stupni, tak v jejich úvodu přikládáme výsledky výzkumu, tj. počty námi sledovaných

studentů v jednotlivých vzdělávacích stupních. Zjistili jsme, že 12 studentů studuje bakalářský stupeň a 4 stupeň doktorský (viz graf 14).

Graf 14 Jaký stupeň vzdělávání studujete?



Zdroj: Vlastní zpracování na základě dotazníkového šetření

V následujících podkapitolách postupně ukážeme, jak se vyvíjel počet studentů s trvalým pobytem v RF ve srovnání se studenty, kteří mají jako stát narození v RF, na jednotlivých vzdělávacích stupních. Do našeho výzkumu se zapojilo celkem 22 respondentů, z nich 21 se narodilo v Ruské federaci, ale jen 12 z nich tam má trvalé bydliště (viz Příloha 1, rozšiřující graf 4 a 5).

V rámci následujících podkapitol budeme rozlišovat ruské studenty podle trvalého bydliště a státu narození a jejich počty v rámci daných vzdělávacích stupňů porovnáme.

4.1.1 Bakalářské studium

Do bakalářského studia každoročně nastupuje nejvíce studentů, a to jak českých, tak zahraničních. Co se týče ruských studentů se státem narození v Ruské federaci, tak těch je na Univerzitě Palackého od počátku zavedení elektronického systému STAG, tedy od roku 2000, evidováno k roku 2021 celkem 207. V porovnání s evidencí studentů se státem narození v Ruské federaci, kterých studovalo na UP 290, je to o 83 studentů méně (viz Příloha 2, doplňující obrázky 1 a 2)

Tento rozdíl může být mimo jiné způsoben migrací studenta ještě před jeho nástupem na vysokou školu v České republice a legální změnou trvalého bydliště.

Již jsme si uvedli, kolik ruských studentů celkem studovalo a aktuálně ještě studuje bakalářský program na Univerzitě Palackého. Níže porovnáme počty od roku 2010

a srovnáme studenty s trvalým bydlištěm v RF a se státem narození RF, čímž zjistíme, jak se jejich počet vyvíjel.

Tabulka 5 Počet ruských studentů na Bc. stupni 2010-2020

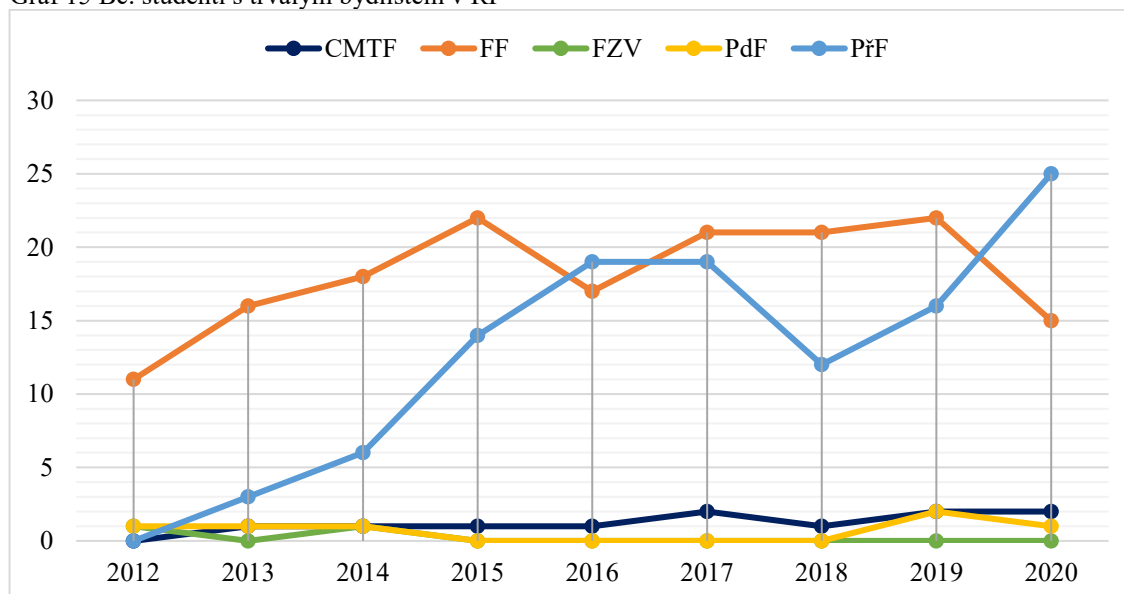
	Stát narození RF	Trvalé bydliště v RF	Rozdíl
2010	25	14	9
2011	27	14	13
2012	29	13	16
2013	35	21	14
2014	37	27	10
2015	44	37	7
2016	44	37	7
2017	49	42	7
2018	50	34	16
2019	49	42	7
2020	53	42	11

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Centra výpočetní techniky UP (viz Příloha 2, doplňující obrázky 3 a 6)

Na základě dat v tabulce vidíme, že se výrazně liší počty evidovaných studentů, kteří se v Ruské federaci narodili a kteří v ní mají trvalé bydliště. Za uvedených 10 let činí rozdíl průměrně 10 studentů, což ve srovnání s počty evidovaných studentů není málo. Tento jev může být způsoben oficiální změnou trvalého pobytu daného jedince, a tedy jeho nástupem na vysokou školu již s bydlištěm v České republice. Důvodem může být také skutečnost, že sem s rodiči emigrovali ještě v dětství. Vidíme však, že tato tendence u ruských studentů v bakalářském studiu od roku 2012 upadá, nepočítaje výjimečný stav v roce 2018.

Výše jsme si uvedli počty studentů, v grafu 15 nyní ukážeme, jak se vyvíjel počet ruských studentů s trvalým pobytem v RF na jednotlivých fakultách mezi lety 2014–2020.

Graf 15 Bc. studenti s trvalým bydlištěm v RF



Zdroj: Vlastní zpracování, data z Centra výpočetní techniky UP (viz Příloha 2, doplňující obrázek 3)

Údaje z grafu nám potvrdily, že mezi nejoblíbenější fakulty v rámci bakalářských programů patří jednoznačně Filozofická fakulta a Přírodovědecká fakulta. Vidíme, že se každoročně těší velkému zájmu ze stran ruských studentů a až na malé výjimky jejich počet neustále roste. V roce 2020 je v rámci Přírodovědecké fakulty evidováno nejvíce těchto studentů za posledních 10 let, což je obrovským přínosem pro fakultu i celou Univerzitu.

Z výše uvedených informací můžeme vyvodit, že je bakalářské studium na Univerzitě Palackého pro ruské studenty velkým lákadlem, a to především na Filozofické fakultě a Přírodovědecké fakultě. Vidíme, že tendence imigrovat do České republiky jsou poměrně značné, protože na Univerzitě Palackého je každoročně evidováno velké množství ruských studentů. Ukázali jsme si také, že je velký rozdíl v celkových počtech studentů, kteří se v Ruské federaci narodili, a těmi, kteří tam mají trvalé bydliště.

V následující kapitole stejným způsobem ukážeme, jak se vyvíjel počet studentů s trvalým bydlištěm v RF a se státem narození RF v rámci magisterského stupně na Univerzitě Palackého.

4.1.2 Magisterské studium

Magisterské studium (navazující nebo samostatné) je druhým stupněm terciárního vysokoškolského vzdělávání. I k tomuto studiu se každoročně hlásí velké množství studentů nejen českých, ale i zahraničních. Rusové i zde tvoří důležitou menšinu, od začátku 21. století až do roku 2021 na Univerzitě Palackého studovalo 142 studentů se

narozených v RF. Tento počet se výrazně liší od evidence ruských studentů, kteří v Ruské federaci mají trvalé bydliště, poněvadž těch je v systému pouze 90, tedy o 52 méně (viz Příloha 2, doplňující obrázky 1 a 2). Z tohoto markantního rozdílu můžeme usoudit, že je Česká republika při imigranty velmi žádanou zemí a že Univerzita Palackého je mezi ruskými občany velmi populární a je ní velký zájem.

Uvedli jsme, jaká je situace k roku 2021, ale je rovněž důležité ukázat si, jak se počet magisterských studentů v posledním desetiletí vyvíjel a jaké jsou tendence tohoto vývoje do následujících let (viz tabulka 6).

Tabulka 6 Počet ruských studentů na Mgr. stupni 2010-2020

	Stát narození RF	Trvalé bydliště v RF	Rozdíl
2010	15	9	6
2011	15	9	6
2012	6	5	1
2013	9	3	6
2014	15	9	6
2015	17	11	6
2016	25	13	12
2017	22	18	4
2018	34	27	7
2019	31	19	12
2020	25	16	9

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Centra výpočetní techniky UP (viz Příloha 2, doplňující obrázky 4 a 7)

V tabulce výše vidíme, že každoroční rozdíl v evidenci ruských studentů s ohledem na různá kritéria je poměrně značný. Například v roce 2019 tento rozdíl činil až 12 studentů. Z toho můžeme usoudit, že v České republice žije velké množství migrantů, kteří se sem přistěhovali a mají zde trvalé bydliště.

Na základě dat o studentech magisterského stupně je možno konstatovat, že stejně jako bakalářské studium je i magisterské mezi ruskými občany velmi žádané. V kontextu jednotlivých let posledního desetiletí vidíme, že jejich počet každým rokem kolísá, avšak počet Rusů na Univerzitě je i tak, v porovnání se začátky tohoto desetiletí, na velmi vysoké úrovni.

Jak se měnil počet studentů na bakalářském a magisterském stupni již víme, proto se v následující kapitole zaměříme na vývoj studentské migrace v rámci doktorského studia na Univerzitě Palackého.

4.1.3 Doktorské studium

Také v doktorských programech studuje mnoho zahraničních studentů. Studentů z Ruska je od roku 2000 evidováno 53. Tito studenti jsou narozeni v Ruské federaci, nicméně těch, kteří mají v RF také trvalé bydliště, je o 20 méně, tedy celkem 33. Rozdíl 20 občanů je poměrně velký a vyjadřuje počet imigrantů, kteří si oficiálně změnili trvalý pobyt a učinili tak významný krok ke státnímu občanství České republiky (viz Příloha 2, doplňující obrázky 1 a 2).

Nyní se zaměříme na údaje od roku 2010 do roku 2020. Tabulka 7 předkládá vývoj počtu ruských studentů. Stejně jako u bakalářského a magisterského studia i v této tabulce srovnáme počet Rusů narozených v RF s počtem studentů s trvalým bydlištěm v RF.

Tabulka 7 Počet ruských studentů na Ph.D. stupni 2010-2020

	Stát narození RF	Trvalé bydliště v RF	Rozdíl
2010	19	11	8
2011	11	6	5
2012	13	7	7
2013	12	6	6
2014	11	8	3
2015	9	5	6
2016	11	6	5
2017	11	7	4
2018	10	6	4
2019	13	10	3
2020	17	13	4

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Centra výpočetní techniky UP (viz Příloha 2, doplňující obrázky 5 a 8)

Při pohledu na vývoj počtu těchto studentů lze konstatovat, že do roku 2015 počet Rusů, studujících doktorský program, mírně klesal, nicméně od roku 2016 jejich počet opět narůstá, což je výhodné jak Univerzitu Palackého i studenty samotné. Je tedy předpoklad, že se jejich počet bude i nadále zvyšovat.

Z uvedených dat ve všech třech vzdělávacích stupních můžeme vyvodit, že počet ruských studentů každoročně kolísá, což potvrzuje, že studentská migrace je velmi dynamickým a rychle měnícím se procesem současné doby.

V tabulkách jsme si také ukázali, že je velký rozdíl v počtu studentů narozených v RF a počtem studentů s trvalým bydlištěm v RF. Na Univerzitě Palackého je evidováno velké množství ruských studentů, přesněji řečeno migrantů, kteří imigrovali do České republiky, po příjezdu si změnili trvalé bydliště a poté nastoupili na Univerzitu Palackého. Z toho důvodu jsou evidováni pouze podle státu narození, který se změnit nedá.

Podle celkových hodnot se tato tendence nejvíce projevuje u studentů bakalářského studia, kde celkový rozdíl činil 83 studentů. Tento výsledek je však přímo úměrný tomu, že je v bakalářském stupni nejvíce evidovaných studentů. Rozdíl v množství Rusů s trvalým bydlištěm v RF a studentů, kteří mají Rusko jako stát narození, dokazuje, že migrace mladých Rusů probíhá kontinuálně a že se nejedná o ojedinělý jev. Na základě dat o počtech počtů studentů z minulých let je možno předpokládat, že zájem o prestižní studium na vysokých školách v zahraničí, mezi které Univerzita Palackého rozhodně patří, bude stále vyšší. Z grafu 15 je zřejmé, že nejvíce studentů s trvalým bydlištěm v Ruské federaci studuje na Filozofické fakultě a Přírodovědecké fakultě.

ZÁVĚR

Ruská studentská migrace je velmi aktuální a dynamický proces. Mladí lidé emigrují ze svých rodných zemí, aby v zahraničí získali vytoužené vzdělání a diplom na prestižní univerzitě. Jednou z takových univerzit je Univerzita Palackého v Olomouci. Ruská menšina tvoří důležitou část studentské společnosti a každoročně na této vysoké škole studují desítky těchto studentů. Zjistili jsme, že existuje velký rozdíl v systémové evidenci studentů, kteří se v Ruské federaci narodili a kteří v ní mají aktuální trvalé bydliště, protože těch je evidováno mnohonásobně méně. To dokazuje, že migrační proces reálně probíhá. Lidé emigrovali z Ruské federace do České republiky a po příjezdu si oficiálně změnili trvalé bydliště. Toto zjištění můžeme například přikládat tomu, že sem imigrovali rodiče se svými dětmi, což je podstatou migrace „bez vlastní volby“, a tyto děti poté nastoupily na Univerzitu Palackého. Může to však také znamenat, že sem mladí lidé imigrovali za účelem získání bezplatného vysokoškolského vzdělání a následných pracovních zkušeností.

V námi sledované skupině studentů se neprojevil rodinný charakter migrace, protože se neorientovali na zemi, ve které již měli vybudovaný základ od jiných krajanů. Naši respondenti si vybrali Univerzitu Palackého především na základě vyhovujícího studijního programu a perspektivy do budoucna. Právě tyto faktory dokazují, že studentská migrace má inovativní charakter, protože námi sledovaní studenti imigrovali do České republiky, aby si zlepšili své osobní i budoucí profesní postavení a také, aby zajistili vyšší životní úroveň sobě i svým rodinám.

Každá země chce motivovat své občany ke vzdělávání, výjimkou není ani Česká republika. Pro domácí i zahraniční studenty je vysokoškolské studium zdarma, a i díky tomu je tato země častým a oblíbeným cílem mladých migrantů. Legální a výhodnou cestou, jak imigrovat do Česka je využití Režimu student, vytvořeným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Tento program pomáhá studentům z různých států světa s včasným vyřízením dokumentů a se samotným migračním procesem. Tato oficiální možnost je ruskými studenty z naší sledované skupiny hojně využívána.

Pro úspěšné začlenění do společnosti je pro cizince důležité, aby se naučili řeč dané cílové země a s tím pomáhají ruským studentům organizace jako Prague Education center, které nabízí mladým migrantům roční či semestrální jazykové kurzy českého jazyka, na

jejichž konci student skládá zkoušku z češtiny na úrovni B2 podle stupnice Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

Po překonání veškerých nástrah a problémů, které migrační proces doprovází, nic mladému člověku nebrání v budování perspektivního života. Pro snadnější vstup do pracovního života je výhodné získat kvalitní vzdělání v zahraničí. Univerzita Palackého mezi mladými ruskými studenty velmi vyhlášená, o čemž svědčí i fakt, že jejich počet je rok od roku vyšší.

Hlavní příčinou výběru tohoto tématu bylo zjistit, na jakém principu funguje jeden z nejzajímavějších migračních jevů, a to studentská migrace. A jelikož se chci v rámci magisterského programu věnovat propojení sociologie a ruštiny, tak mi tato problematika přišla nesmírně zajímavá a ráda bych se jí věnovala i nadále.

РЕЗЮМЕ

Бакалаврская работа называется «Миграция российских студентов в Чешскую Республику в XXI веке: современное состояние, динамика и развитие в Университете Палацкого» и ставит себе цель выяснить, насколько в настоящее время актуальна миграция русской молодежи и как развивалась студенческая миграция во втором старейшем университете Чешской Республики – в Университете Палацкого в Оломоуце.

Основной причиной выбора темы было желание обратить внимание на российских мигрантов. В рамках магистерской программы бы хотела изучать социологию в комбинации с русским языком, поэтому я решила выяснить принципы работы одного из самых интересных миграционных явлений, а именно миграции русских студентов.

Студенческая миграция - очень динамичный процесс с давней традицией, о чем свидетельствует, например, существование многих ассоциаций русских студентов основанных в Чехословакии в 1920-е гг. Это например Союз русских студентов, Русский демографический студенческий союз или Союз студентов – граждан РСФСР. Кроме того, в 1923 году был официально открыт Русский народный университет в Праге. В настоящее время студенческая миграция ещё более актуальной и происходит в реальном времени. Возможно, именно в данный момент какой-нибудь молодой целеустремленный человек решает важный жизненный вопрос – эмигрировать или нет.

Получить престижный диплом в зарубежном вузе – это не только вызов, но и непростая задача. Университет Палаского в течение многих лет пользуется высоким интересом у иностранных студентов, и это является признаком высокого качества предлагаемого образования, а также и общей популярности этого университета среди молодежи. Обучение в престижном зарубежном университете полезно как для личного развития, так и для развития знаний данного человека.

Эта работа разделена на 4 основные главы и несколько подразделов. Работа не имеет классического деления на теоретическую и практическую часть, но в рамках рассматриваемой теоретической базы указывает актуальные выводы анкетного исследования, в котором приняли участие 22 российских студента, учащихся в настоящее время в Университете Палацкого.

В первой главе этой работы было указано, что в рамках миграционных потоков важен семейный характер миграции и наличие прежних контактов в стране назначения. Эти аспекты лежат в основе сетевой теории, не подтвержденной в рамках наблюдаемой группы российских студентов, поскольку только 1 из 22 респондентов выбрал Чешскую Республику как страну назначения из-за существующих семейных связей. Однако у наших студентов подтвердился новаторский характер студенческой миграции, поскольку наши российские респонденты выбрали Университет Палацкого на основе интересной учебной программы и перспективна будущее. Следующий, весьма привлекательный фактор при выборе конкретного университета – это присуждение различных стипендий. Университет Палацкого предлагает в общей сложности 7 видов стипендий, служащих для финансовой поддержки, вознаграждения, а также для мотивации к достижению более высоких результатов в учебной деятельности. Из нашей контрольной группы всего 45 % опрошенных студентов получают какой-то тип стипендии.

Выгодный и легальный способ поступления в вуз в Чешской Республике – присоединиться к проекту «Режим студент», созданному Министерством образования, молодежи и спорта в 2017 году для иностранных студентов. Целью этого проекта является поддержка международной конкурентоспособности чешских университетов, а также выбор качественных иностранных студентов, серьезно заинтересованных в учебе, а затем помощь этим людям с оформлением всех необходимых документов, чтобы успеть поступить на обучение вовремя. К «Режиму студент» подключились многие страны мира, и Российская Федерация также является его частью. Между Российской Федерацией и Чешской Республикой в рамках этого международного проекта проводится долгосрочное успешное сотрудничество. Только из нашей контрольной группы в этот «Режим» вовлечены 36 % опрошенных российских студентов.

Вторая глава посвящена общим аспектам обучения в университетах Российской Федерации и Чешской Республики. Мы наглядно показали иерархию российской системы образования и кратко описали отдельные степени, в Чешской Республике представляющие собой бакалавриат, магистратуру и докторантуру. В Российской Федерации это степени бакалавра, магистра, специалиста и кандидата наук.

Мы объяснили, чем отличается российская система образования от чешской. В основном это существование уже упомянутой степени специалиста. Для обучения по программе специалитета могут поступать учащиеся, получившие среднее образование, и после окончания специалитета студенты продолжают послевузовское образование или поступают в так называемую аспирантуру. Далее система отличается тем, что после окончания аспирантуры в российском университете студент получает звание кандидата наук, а в Чехии звание доктора философии. И, не в последнюю очередь, это также срок обучения по программам бакалавриата. Тогда как в Чешской Республике его нормативный срок составляет 3 года, то в Российской Федерации он на год больше, то есть 4 года.

Далее мы кратко охарактеризовали способ финансирования высшего образования в Российской Федерации. Существуют так называемые бюджетные места, предоставляющие вакансии в различных аккредитованных программах, которые полностью оплачиваются из государственного бюджета. Ежегодно происходит конкурс, на который могут подать заявки все кандидаты. Однако количество этих мест ограничено, поэтому некоторым студентам приходится оплачивать свое обучение самостоятельно. У кандидата больше шансов на победу в этом конкурсе, если он получит наиболее высокий результат в рамках экзамена ЕГЭ, по которому, среди прочих, оцениваются кандидаты.

Помимо вышеуказанных бюджетных мест существуют квоты с бесплатными местами, например, для студентов с ограниченными возможностями, для детей военнослужащих, для детей погибших героев Советского Союза или для людей, прошедших службу в Вооруженных Силах Российской Федерации минимально 3 года и др. Студенты этих категорий также получают бесплатное высшее образование.

Университеты предлагают будущим студентам пакеты со скидками до 80 % от стоимости обучения, чтобы их мотивировать к лучшим результатам. Эта возможность является отличной мотивацией для студентов, однако это невозможно предоставить каждому студенту, поскольку каждое учебное учреждение имеет ограниченный финансовый бюджет.

Кандидатов, по всей видимости, привлекает также престиж вуза, в который они поступают. По этой причине ежегодно составляются рейтинги лучших вузов

Российской Федерации. Топ позиции рейтинга на 2021 год занимают: Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова, Санкт-Петербургский государственный университет и Московский физико-технический институт.

Затем мы показали, как изменилось общее количество всех студентов в чешских университетах с 2003 года, и установили, что с 2010 года их число значительно сокращается и с 2017 года стагнирует. В 2019/2020 учебном году в университетах Чешской Республики обучалось 288 915 студентов, что примерно соответствует показателям 2005/2006 учебного года.

Однако долгосрочная цель успешных университетов – увеличивать количество своих студентов, поэтому различные учебные программы предлагаются не только на чешском языке, но также, например, на английском и русском языках. Но если иностранный студент изучает чешский язык, он может подать заявление на обучение на чешском языке, и не должен ограничиваться только программами на иностранном языке.

Помощь в изучении чешского языка и полной адаптации к чешскому обществу иностранным студентам и мигрантам оказывают многие организации, работающие в этой стране. По этой причине третья глава посвящена этим организациям. Во-первых мы представили Общество русскоговорящих студентов в Чехии «АРТЕК», которое также издает одноименный молодежный журнал «АРТЕК». Директором этой компании является Александр Барабанов, который будучи молодым студентом эмигрировал вместе со своими друзьями из России в Чехию и окончил медицинский факультет Карлова университета в Праге. Эта организация помогает молодым мигрантам решать важные жизненные вопросы, сопровождающие миграционный процесс. Члены этого общества также стараются, чтобы чешское общество познакомилось с русской культурой и, наоборот, чтобы русские мигранты привыкли к чешской культуре и чешским обычаям.

Далее мы представили Российский центр науки и культуры в Праге, который в Чехии работает с 1971 года. Эта организация ориентируется, прежде всего, на сохранение национальной идентичности россиян и на их образование. Также она организует различные культурные и научные мероприятия, стараясь поддерживать русский язык и русскую культуру. Этот центр важен не только для российских, но и для чешских студентов. Он организует курсы русского языка с возможностью

сдачи экзамена и получения сертификата по государственному образцу. С 2014 года он также помогает чешским студентам, желающим учиться в одном из российских университетов, так как является координатором выбора наиболее подходящих иностранных кандидатов.

Процесс миграции для человека психологически очень сложен, поскольку он попадает в неизвестную среду, где говорят на иностранном языке. С этой проблемой мигрантам помогают организации, предлагающие языковые и познавательные курсы. Сроки этих программ бывают разными, некоторые длятся семестр, другие год, в зависимости от цены. Главное, что мигрант выучит чешский язык и по окончании курса сдаст экзамен на уровень B2 в соответствии со шкалой Общеввропейских компетенций владения иностранным языком. К организациям, предоставляющим такие услуги, относятся, например, Advent Euroconsult, Пражский Образовательный Центр или Чешский учебный центр GoStudy. Указанная возможность посещать языковые и подготовительные курсы также очень распространена среди наших студентов из контрольной группы, так как 77 % из них заявили, что посещали подготовительные курсы.

Последняя глава посвящена миграции студентов с целью получения образования во втором старейшем университете Чешской Республики – Университете Палацкого в Оломоуце. Этот университет был основан в 1573 году и в настоящее время имеет 8 факультетов. Данный университет очень популярен среди иностранных студентов, число которых неуклонно растет. Его успехи основаны не только на количестве студентов, но также выделяются высокой оценкой в международных рейтингах. Например, в рейтинге британских университетов THE World University Ranking, оценивающим прежде всего качество преподавания, научную деятельность, сотрудничество с промышленностью или степень цитирования, этот университет очень успешен и в последние годы регулярно занимает высокие позиции. С 2016 года это 601-е по 800-е место среди около 1600 университетов со всего мира.

Как уже было указано, в Университете Палацкого обучается с каждым годом все больше и больше иностранных студентов. К наиболее многочисленным национальностям принадлежат словаки, граждане Китайской Народной Республики, испанцы, граждане Российской Федерации, Соединенного Королевства Великобритании и Северной Ирландии, итальянцы, португальцы и многие другие.

Что касается российских студентов, в этом университете они составляют неотъемлемую часть студенчества, так как в Университете Палацкого учились с 2000 года 330 студентов с адресом постоянного места жительства в Российской Федерации. На 2021 год наибольшее количество русских студентов обучается на философском факультете – всего 185 русских, на втором месте – факультет естественных наук с 87 студентами, на третьем – медицинский факультет с 22 студентами. Отсюда вытекает, что среди российских студентов эти 3 факультета являются одними из самых популярных. Это утверждение подтвердилось и в контрольной группе российских студентов, поскольку 16 из 22 респондентов являются студентами философского факультета.

Эта глава разделена на 3 подраздела в соответствии с индивидуальными уровнями образования для бакалавриата, магистратуры и докторантуры. В рамках этих подразделов было проведено сравнение количества российских студентов, родившихся в Российской Федерации и студентов, имеющих постоянное место жительства в Российской Федерации, поскольку их количество значительно различается. В рамках контрольной группы российских студентов, 21 респондент родились в Российской Федерации, но только 12 из них также имеют постоянное место жительства в РФ.

С 2000 года бакалавриат зарегистрировал 207 студентов, постоянно проживающих в Российской Федерации, но при этом 290 студентов в России родились. Такая разница (83 студента) указывает на то, что эти студенты иммигрировали в Чешскую Республику раньше, чем поступили в Университет Палацкого. Возможно, они иммигрировали с родителями ещё будучи детьми и живут здесь уже с детства, тогда они получили вид на жительство много лет назад, не зная, что они в будущем попадут в Университет. Или, может быть, что они в Чехию приехали непосредственно с целью обучения и спустя несколько лет они сменили свое постоянное место жительства. Если посмотрим на какие-то конкретные годы, то в 2010 году в данном университете обучались 25 студентов, родившихся в России, но только 14 из них имеют постоянное место жительства в России. Это очень большая разница по сравнению с 2020 годом, когда зарегистрировали всего 53 студента со страной рождения РФ и 42 с постоянным местом жительства в РФ. Видно, что количество российских студентов бакалаврских программ в течение 10 лет увеличилось более чем в два раза. В рамках

бакалавриата мы также исследовали популярность отдельных факультетов и установили, что к самым популярным принадлежат философский факультет и факультет естественных наук, которые у российских студентов с постоянным местом жительства в Российской Федерации ежегодно вызывают наибольший интерес. Напротив тому, на юридическом, физкультурном или медицинском факультете не регистрируют ни одного студента.

Что касается магистерского обучения, там с 2000 года зарегистрировали 142 студента, родившихся в Российской Федерации, и только у 90 из них постоянное место жительства в России. Разница в 52 студента является резкой в сопоставлении общего количества зарегистрированных. Что касается исследуемой динамики студенческой миграции, то в 2010 году зарегистрировалось 15 студентов, родившихся в Российской Федерации, и 9 с постоянным местом жительства в РФ. По сравнению с 2020 годом, когда обучалось 25 студентов с местом рождения в РФ и 16 студентов с постоянным местом жительства в РФ, это почти в два раза больше. Оказалось, что количество российских студентов на этой степени с 2016 года падает, но, с другой стороны, в 2018 году общее количество увеличилось на 6 студентов и это является большим скачком. Однако с 2019 года их количество опять снижается.

Подобным образом мы изучили ситуацию на уровне докторантуры. Здесь также обучается много русских студентов. С 2000 года в системе зарегистрировано 53 студента, родившихся в Российской Федерации, но только 33 из них имеют постоянное место жительства в РФ. Разница в 20 студентов за последние 21 год. Что касается динамики, в 2019 году в регистре было 19 студентов, родившихся в Российской Федерации, но только у 11 из них постоянное место жительства в данной стране. В 2020 году было зарегистрировано 17 студентов со страной рождения РФ и у 13 из них постоянное место жительства в России. Видно, что количество российских студентов даже уменьшилось. Это не является благоприятным результатом. В целом количество русских студентов на этом уровне образования очень нестабильно и с каждым годом меняется. Однако, с 2018 года их число увеличивается, это значит, что существует тенденция к постоянному увеличению этого числа в дальнейшем.

Что важно, это различия в цифрах между российскими студентами с постоянным местом жительства в Российской Федерации и с местом рождения

в РФ. Видимо, что зарегистрировано большое количество российских студентов, точнее, мигрантов, которые иммигрировали в Чехию и свое постоянное место жительства официально и легально изменили раньше, чем поступили в Университет Палацкого, и поэтому они регистрируются только по стране рождения, так как эти данные нельзя изменить. По сумме различий в регистрации, эта тенденция наиболее характерна для студентов бакалавриата, где абсолютная разница составила 83 студента. Однако этот результат прямо соответствует факту, что на бакалаврском обучении зарегистрировано больше всего студентов. Возможно, что эти студенты иммигрировали в Чехию с родителями ещё будучи детьми и с этого момента получили вид на жительство, и поэтому у них указано место постоянного жительства не в России, а в Чехии. Однако изменение этих данных указывает на факт, что они стремятся поселиться в Чехии и в будущем также получить чешское гражданство, если его у них пока нет. То, есть ли у них чешское гражданство или нет, зависит от того, как долго они здесь живут и чем занимаются.

Мы доказали, что миграция студентов – это очень актуальный, динамичный и быстро меняющийся процесс, сопровождаемый множеством проблем и неуверенности. Это может быть незнание языка страны назначения, другая система образования или просто отсутствие предыдущих контактов. Все это должен преодолеть каждый мигрант, но он в этом процессе не один. В настоящее время современных технологий можно общаться с людьми на другом конце мира и выяснить нужную информацию. Каждому мигранту предлагается возможность записаться на различные языковые и подготовительные курсы, которые студентам помогут не только снять языковой барьер, но и обрести важные контакты и всестороннюю поддержку. Это очень важный шаг для успешной адаптации и скорейшей интеграции в чешское общество.

BIBLIOGRAFIE

Odborné zdroje

DEMUTH, Andreas. *Some conceptual thoughts on migration. Theoretical and Methodological Issues in Migration Research*. Aldershot: Ashgate Publishing Ltd., 2000, s. 21-58. ISBN 1 84014 557 9.

DRBOHLAV, Dušan. *Migrace a (i)migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-039-1.

DRBOHLAV, Dušan a Zdeněk UHEREK. *Reflexe migračních teorií. Geografie* [online]. 2007, 112(2), 125-141 [cit. 2021-03-19]. ISSN 1212-0014. Dostupné z: doi:10.37040/geografie2007112020125

HIRT, Tomáš a Marek JAKOUBEK, ed. *Soudobé spory o multikulturalismus a politiku identit: (antropologická perspektiva)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-22-9.

IL'JIČEVA, Ljudmila, Vladimir KOMAROVSKIJ a Vladimír PROROK. *Rusko ve 21. století: politika, ekonomika, kultura*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-436-7.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 1. [Praha]: Ústav pro informace ve vzdělávání - nakladatelství Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

SLÁDEK, Karel. *Ruská diaspora v České republice: Sociální, politická a religiozní variabilita ruské migrace*. 1. vydání. Červený kostelec: Pavel Mervart, 2010. ISBN 978-80-87378-49-6.

TAHAL, Radek a kol. *Marketinový výzkum: Postupy, metody, trendy*. 1. vydání. Praha: nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2017. ISBN 978-80-271-9867-2.

АЛБОРОВ, Олег, ed. *Россияне в Чехии: вчера и сегодня*. 1. Praha: ОТТОВО НАКЛАДАТЕЛСТВИ, s. r. o., 2012. ISBN 978-80-7451-216-2.

ДМИТРИЕВ, Анатолий. *Миграция и противостояние цивилизации*. In: *Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. Общественные науки*. №3. Поволжский регион: Известия ВУЗов, 2009, s. 97-110. ISBN -. ISSN 2072-3016.

НАУМОВА, Татьяна. *Эмиграция ученых из России: интеграция в мировое научное сообщество или дезадаптация?*. 1. Москва: Канон+, 2014. ISBN 9785883734228.

ЧУДИНОВСКИХ, Ольга. *Статистика международной миграции: Практическое руководство для стран Восточной Европы и Центральной Азии* [online]. 1. Организация объединенных наций, Европейская экономическая комиссия, Фонд ООН в области народонаселения; Женева: Европейская экономическая комиссия ООН, 2011 [cit. 2020-11-06]. ISBN -. Dostupné z: <https://publications.hse.ru/mirror/pubs/share/folder/vfq5y6qaoi/direct/53504357.pdf>

Internetové zdroje

AMIGA - Agency for Migration and Adaptation. *AMIGA - Agency for Migration and Adaptation* [online]. Praha, 2010 [cit. 2021-03-29]. Dostupné z: <https://amiga-migrant.cz/#>

Boloňský proces. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: QCM s.r.o., 2013 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-2>

Cizinci se zaevidovaným pobytem. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Webmaster, 2021 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povoleny-m-pobytem.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>

Historie univerzity. *Univerzita Palackého* [online]. Olomouc: webmaster-up@upol.cz, 2020 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <https://www.upol.cz/univerzita/zakladni-informace/historie-univerzity/>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy. *Režim student: Koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů*. 1. Praha: QCM s.r.o., 2017.

Prague education center: Aktuální nabídka jazykových kurzů na rok 2020. *Prague Education Center* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <https://www.educationcenter.cz/cz/jazykove-kurzy/>

Prague Education Center: О центре PEC. *Prague Education Center* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.educationcenter.cz/o-pec/>

Režim student. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha. Dostupné také z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/rezim-student>

Ruské středisko vědy a kultury: O středisku. *Ruské středisko vědy a kultury: Zastupitelství Rossotrudničestva v České republice* [online]. Praha: Денис Шахмаев, 2021 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/hlavni/o-stredisku/>

Ruské středisko vědy a kultury: Ruský jazyk. *Ruské středisko vědy a kultury: Zastupitelství Rossotrudničestva v České republice* [online]. Praha: Денис Шахмаев, 2021 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <http://rsvk.cz/cs/rusky-jazyk/>

Slovníček pojmů: Odbor azylové a migrační politiky. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Webmaster, 2021 [cit. 2021-04-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetí země za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair. In: . Štrasburk, 2016, 2016/801, L 132/21. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0801&from=LV>

Stipendia. *Univerzita Palackého: Studenti* [online]. Olomouc: webmaster-up@upol.cz, 2020 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://www.upol.cz/studenti/studium/stipendia/>

Terminologie: Kdo je migrant?. *Amnesty International Česká republika, z. s.* [online]. Praha: Webmaster, 2021 [cit. 2021-04-28]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrace/terminologie>

UP v mezinárodních žebříčcích. *Univerzita Palackého* [online]. Olomouc: webmaster-up@upol.cz, 2020 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <https://www.upol.cz/univerzita/hodnoceni-kvality/zebricky/up-v-mezinarodnich-zebriccich/>

Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=VZD11&z=T&f=TABULKA&katalog=30848&str=v70#w=>

Výroční zpráva za rok 2019: Univerzita Palackého. 1. Olomouc, 2020. ISBN 978-80-244-5754-3.

Advent Euroconsult s.r.o.: 20 причин поехать учиться в Чехию. *Advent Euroconsult* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://my-cz.ru/20-prichin-poexat-uchitsya-v-chexiyu/>

Advent Euroconsult, s.r.o.: О нас. *Advent Euroconsult, s.r.o.* [online]. Praha: my-cz.ru, 2021 [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://my-cz.ru/o-nas/>

В Чехословакии принят план "русской акции": 1921 год. 28 июля. *АНО «Руниверс»* [online]. Москва [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://runivers.ru/philosophy/chronograph/471965/>

Go Study: О нашем центре. *Go Study* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-23]. Dostupné z: <https://www.gostudy.cz/o-nas>

Go Study: Программы нашего учебного центра. *Go Study* [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-24]. Dostupné z: <https://www.gostudy.cz/vse-programmy>

Глава 2. Права и свободы человека и гражданина: Статья 43. *Конституция Российской Федерации* [online]. Москва: Гарант-Интернет, 2001 [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://www.constitution.ru/10003000/10003000-4.htm>

Демографический ежегодник России. *Федеральная служба государственной статистики* [online]. Москва, 2021 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://rosstat.gov.ru/folder/210/document/13207>

Кто такой кандидат и как им стать. *Edunews: Всё для поступающих* [online]. Москва: ООО «Стади Групп», 2001 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://edunews.ru/aspirantura/kandidat-nauk/>

Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова. *Культура.РФ* [online]. Moskva: Министерство культуры Российской Федерации, 2004 [cit. 2021-03-26]. Dostupné z: <https://www.culture.ru/institutes/10129/moskovskii-gosudarstvennyi-universitet-imeni-m-v-lomonosova>

Представительство Временного главного комитета Всероссийского союза городов в Чехословацкой Республике. г. Прага. 1922–19. *Путеводители по российским архивам* [online]. Москва: Федеральное архивное агентство, 2004-2020 [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <http://guides.rusarchives.ru/node/8892>

Русский демократический студенческий союз в Чехословацкой Республике. *Путеводители по российским архивам* [online]. Москва: Федеральное архивное агентство, 2004-2020 [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://guides.rusarchives.ru/node/8900>

Русский свободный университет в Праге. *АНО «Руниверс»* [online]. Москва [cit. 2021-05-05]. Dostupné z:

https://runivers.ru/doc/d2.php?SECTION_ID=6383&CENTER_ELEMENT_ID=150935&PORTAL_ID=7531

Сборник вузов России: 5 лучших вузов РФ. *Вузотека.ру* [online]. Россия, 2021 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://vuzoteka.ru/>

Стартует конкурс среди вузов по распределению бюджетных мест на 2022/23 учебный год. *Министерство науки и высшего образования Российской Федерации* [online]. Москва, 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/?ELEMENT_ID=27865&spphrase_id=93569

Статья 5: Право на образование. Государственные гарантии реализации права на образование в Российской Федерации. *Закон об образовании РФ* [online]. Москва: Рамблер, 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/5.html>

Статья 10: Структура системы образования. *Закон об образовании РФ* [online]. Москва: Рамблер, 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/10.html>

Статья 69: Высшее образование. *Закон об образовании РФ* [online]. Москва: Рамблер, 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/69.html>

Статья 71: Особые права при приеме на обучение по программам бакалавриата и программам специалитета. *Закон об образовании РФ* [online]. Москва: Рамблер, 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <http://zakon-ob-obrazovanii.ru/71.html>

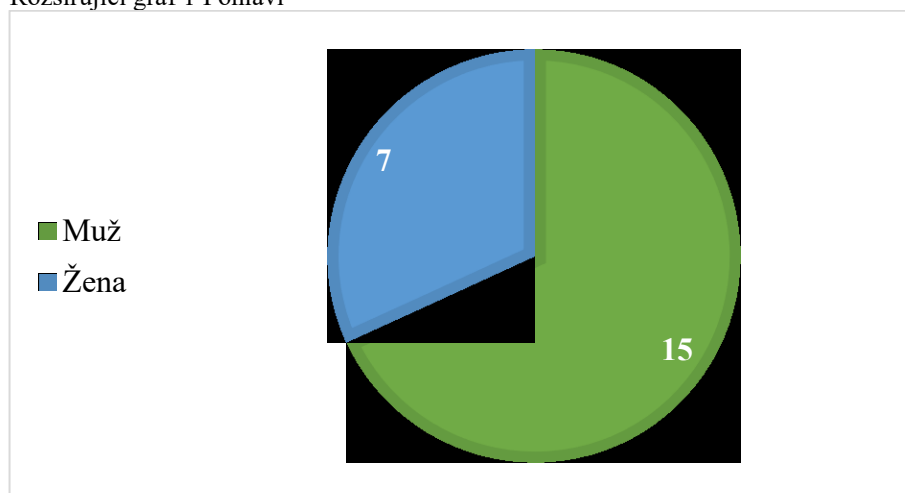
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Rozšiřující grafy	59
Příloha 2 Data z centra výpočetní techniky UP	62
Příloha 3 Seznam grafů, tabulek a obrázků	66
Příloha 4 Seznam použitých zkratek.....	68
Příloha 5 Dotazníkové šetření.....	69

Příloha 1 Rozšiřující grafy

Níže uvedené rozšiřující grafy jsou vytvořeny na základě vlastního dotazníkového šetření.

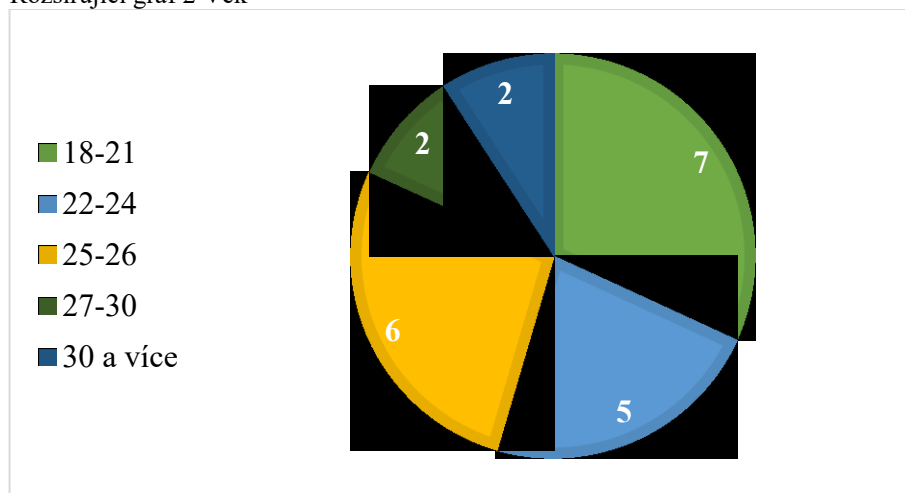
Rozšiřující graf 1 Pohlaví



Zdrojová tabulka 1 ke rozšiřujícímu grafu 1

Pohlaví	
Muž	15
Žena	7

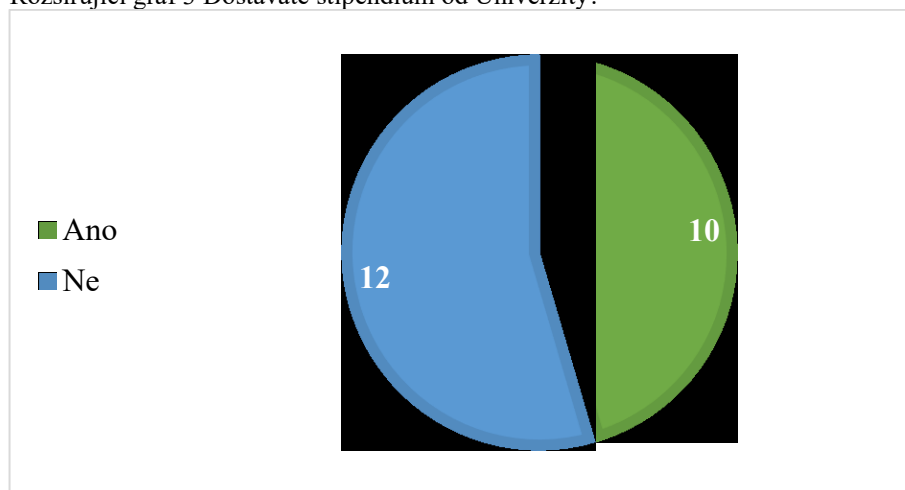
Rozšiřující graf 2 Věk



Zdrojová tabulka 2 k rozšiřujícímu grafu 2

Věk	
18-21	7
22-24	5
25-26	6
27-30	2
30 a více	2

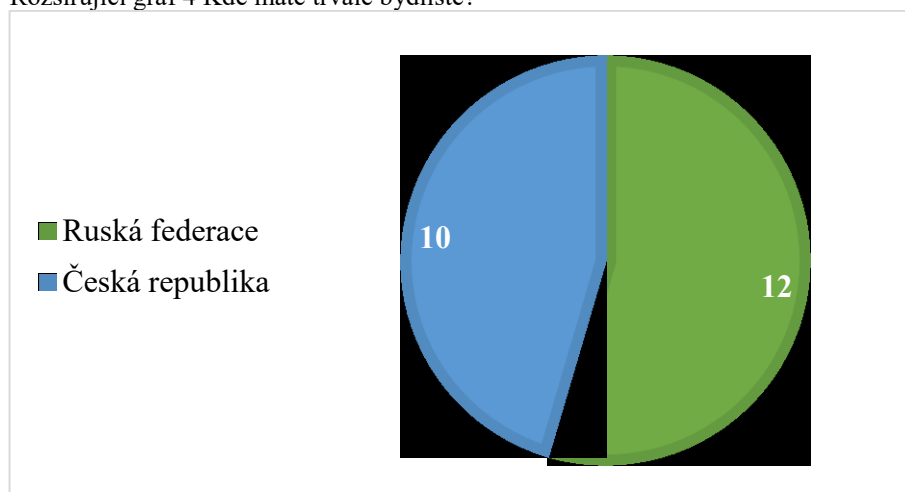
Rozšiřující graf 3 Dostáváte stipendium od Univerzity?



Zdrojová tabulka 3 k rozšiřujícímu grafu 3

Dostáváte stipendium od Univerzity?	
Ano	10
Ne	12

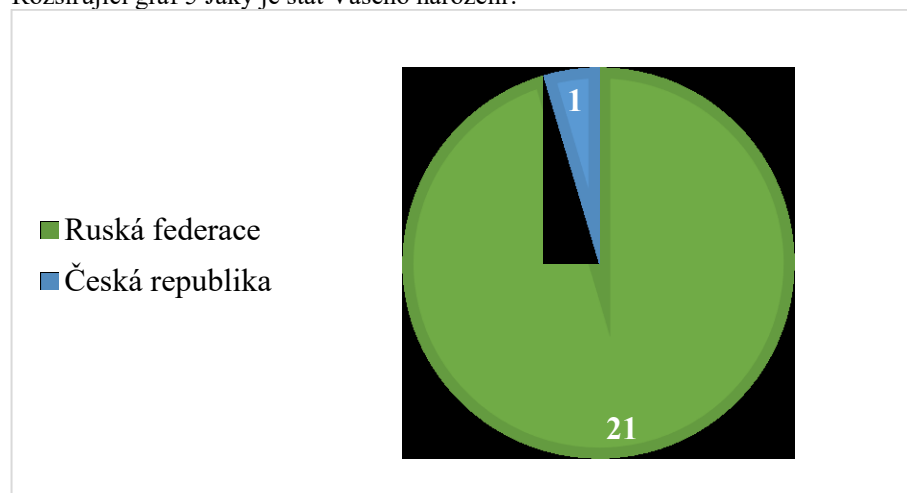
Rozšiřující graf 4 Kde máte trvalé bydliště?



Zdrojová tabulka 4 k rozšiřujícímu grafu 4

Trvalé bydliště	
Ruská federace	12
Česká republika	10

Rozšiřující graf 5 Jaký je stát Vašeho narození?



Zdrojová tabulka 5 k rozšiřujícímu grafu 5

Stát narození	
Ruská federace	21
Česká republika	1

Příloha 2 Data z centra výpočetní techniky UP

Doplňující obrázek 1 CVT – Celkový počet studentů UP s trvalým bydlištěm v RF, získáno dne 26. 04. 2021.

1. stát bydliště:

- bakalářské studium

CMF	6
FIF	129
FTK	1
FZV	2
PDF	4
PRF	65

- navazující studium

CMF	2
FIF	37
PDF	3
PFA	2
PRF	13

- magisterské studium

CMF	1
FTK	1
LEF	18
PFA	13

- doktorské studium

FIF	19
LEF	4
PDF	1
PRF	9

Doplňující obrázek 2 CVT – Celkový počet UP studentů se státem narození RF, získáno dne 26. 04. 2021

2. stát narození

- bakalářské studium

CMF	11
FIF	181
FTK	10
FZV	4
LEF	1
PDF	6
PRF	77

- navazující studium

CMF	1
FIF	65
FTK	1
LEF	1
PDF	3
PFA	2
PRF	17

- magisterské studium

CMF	1
FIF	4
FTK	2
LEF	25
PDF	2
PFA	18

- doktorské studium

FIF	32
LEF	7
PDF	1
PRF	13

Doplňující obrázek 3 CVT – Počet Bc. studentů s trvalým bydlištěm v RF, získáno dne 06. 03. 2021

2010	FIF	14
2011	FIF	14
2012	FIF	11
2012	FZV	1
2012	PDF	1
2013	FIF	16
2013	PRF	3
2013	CMF	1
2013	PDF	1
2014	PDF	1
2014	CMF	1
2014	FZV	1
2014	FIF	18
2014	PRF	6
2015	PRF	14
2015	FIF	22
2015	CMF	1
2016	PRF	19
2016	CMF	1
2016	FIF	17
2017	PRF	19
2017	FIF	21
2017	CMF	2
2018	CMF	1
2018	PRF	12
2018	FIF	21
2019	FIF	22
2019	PDF	2
2019	PRF	16
2019	CMF	2
2020	PDF	1
2020	FIF	15
2020	PRF	25
2020	CMF	2

Doplňující obrázek 4 CVT – Počet Mgr. studentů s trvalým bydlištěm v RF, získáno dne 06. 03. 2021

Navazující			Magisterský		
2010	FIF	5	2010	CMF	1
2011	FIF	6	2010	LEF	3
2012	CMF	1	2011	CMF	1
2012	FIF	3	2011	LEF	2
2013	FIF	1	2012	CMF	1
2013	CMF	1	2013	LEF	1
2014	FIF	4	2014	LEF	3
2014	CMF	1	2015	LEF	5
2014	PRF	1	2016	LEF	3
2015	PRF	1	2016	PFA	1
2015	FIF	4	2017	PFA	4
2015	PDF	1	2017	LEF	3
2016	FIF	5	2018	PFA	7
2016	PRF	2	2018	LEF	7
2016	PDF	2	2019	PFA	1
2017	FIF	7			
2017	PRF	2			
2017	CMF	1			
2017	PDF	1			
2018	PRF	6			
2018	FIF	5			
2018	PDF	1			
2018	PFA	1			
2019	PFA	2			
2019	PRF	10			
2019	FIF	6			
2020	FIF	8			
2020	PFA	2			
2020	PRF	5			
2020	PDF	1			

Doplňující obrázek 5 CVT – Počet Ph.D. studentů s trvalým bydlištěm v RF, získáno dne 06. 03. 2021

2010	LEF	1
2010	FIF	10
2011	FIF	6
2012	FIF	7
2013	FIF	6
2014	PRF	1
2014	FIF	7
2015	PRF	2
2015	FIF	3
2016	FIF	3
2016	PRF	3
2017	FIF	4
2017	PRF	3
2018	FIF	3
2018	PRF	3
2019	FIF	3
2019	PRF	5
2019	LEF	2
2020	LEF	2
2020	FIF	4
2020	PDF	1
2020	PRF	6

Doplňující obrázek 6 CVT – Počet Bc. studentů se státem narození RF, získáno dne 06. 03. 2021

2010	FTK	1		2017	PRF	20
2010	FIF	21		2017	CMF	2
2010	CMF	1		2017	FIF	24
2010	PRF	2		2017	FTK	3
2011	FTK	2		2018	CMF	1
2011	FIF	23		2018	FIF	32
2011	PRF	2		2018	PRF	15
2012	FIF	20		2018	FTK	2
2012	PDF	1		2019	FTK	1
2012	PRF	4		2019	PRF	17
2012	FTK	2		2019	FIF	26
2012	FZV	1		2019	PDF	3
2012	CMF	1		2019	CMF	2
2013	CMF	2		2020	CMF	5
2013	FIF	25		2020	PRF	23
2013	PRF	7		2020	FIF	22
2013	PDF	1		2020	PDF	1
2014	FIF	22		2020	FTK	2
2014	PDF	1				
2014	FZV	1				
2014	PRF	10				
2014	CMF	2				
2014	FTK	1				
2015	CMF	1				
2015	PDF	1				
2015	FIF	27				
2015	PRF	14				
2015	FTK	1				
2016	PRF	19				
2016	CMF	1				
2016	FZV	1				
2016	FTK	2				
2016	FIF	21				

Doplňující obrázek 7 CVT – Počet Mgr. studentů se státem narození RF, získáno dne 06. 03. 2021

Navazující			Magisterský		
2010	FJF	9	2010	LEF	3
2010	PRF	1	2010	PFA	1
2011	FJF	11	2010	CMF	1
2011	PRF	1	2011	LEF	2
2012	FJF	5	2011	CMF	1
2013	FJF	5	2012	CMF	1
2014	FJF	11	2013	LEF	4
2014	PRF	1	2014	LEF	3
2015	PDF	1	2015	PFA	1
2015	PRF	1	2015	LEF	4
2015	FJF	10	2016	PDF	1
2016	FJF	13	2016	PFA	2
2016	PDF	2	2016	LEF	4
2016	PRF	3	2017	LEF	4
2017	PRF	3	2017	PFA	5
2017	PDF	1	2018	PFA	8
2017	CMF	1	2018	LEF	8
2017	FJF	9	2019	PFA	3
2018	PDF	1	2020	LEF	2
2018	FJF	9	2020	PFA	1
2018	PRF	6			
2018	PFA	1			
2018	FTK	1			
2019	FJF	15			
2019	PFA	2			
2019	FTK	1			
2019	PRF	10			
2020	PFA	2			
2020	PDF	1			
2020	LEF	1			
2020	FJF	11			
2020	PRF	6			
2020	FTK	1			

Doplňující obrázek 8 CVT – Počet Ph.D. studentů se státem narození RF, získáno dne 06. 03. 2021

2010	LEF	2
2010	FJF	15
2010	PRF	2
2011	FJF	10
2011	PRF	1
2012	FJF	13
2013	FJF	12
2014	FJF	10
2014	PRF	1
2015	FJF	6
2015	PRF	3
2016	FJF	7
2016	PRF	4
2017	PRF	4
2017	FJF	7
2018	FJF	6
2018	PRF	4
2019	FJF	6
2019	PRF	5
2019	LEF	2
2020	PDF	1
2020	LEF	2
2020	FJF	7
2020	PRF	7

Seznam použitých grafů

Graf 1 Žije v České republice i Vaše rodina?	10
Graf 2 Má vaše rodina v plánu se do ČR přestěhovat?.....	10
Graf 3 Chcete v ČR zůstat?	12
Graf 4 Máte v plánu se po dokončení studia v ČR vrátit zpět do Ruska?	15
Graf 5 Pokud se chcete vrátit do RF, jaké důvody Vás k tomu vedou?	15
Graf 6 Proč jste si vybrali právě Univerzitu Palackého?	17
Graf 7 Jste součástí Režimu student?	21
Graf 8 Počet studentů v akademických letech	26
Graf 9 V jakém jazyce daný obor studujete?	27
Graf 10 Jste součástí nějaké organizace, která působí v ČR?.....	31
Graf 11 Chodili jste na přípravné kurzy (např. pro snadnější adaptaci, kvůli českého jazyka, kvůli přípravě na přijímací zkoušky)?.....	32
Graf 12 Kdy jste přijeli do České republiky?	33
Graf 13 Na jaké fakultě studujete?	36
Graf 14 Jaký stupeň vzdělávání studujete?.....	37
Graf 15 Bc. studenti s trvalým bydlištěm v RF	39

Seznam rozšiřujících grafů

Rozšiřující graf 1 Pohlaví	59
Rozšiřující graf 2 Věk.....	59
Rozšiřující graf 3 Dostáváte stipendium od Univerzity?.....	60
Rozšiřující graf 4 Kde máte trvalé bydliště?	60
Rozšiřující graf 5 Jaký je stát Vašeho narození?	61

Seznam použitých tabulek

Tabulka 1 Počet emigrantů z RF podle věku.....	18
Tabulka 2 Emigrace z RF do ČR 2014-2020.....	19
Tabulka 3 Nejlepší univerzity v Ruské federaci	24
Tabulka 4 Počty studentů s trvalým bydlištěm v RF k roku 2020.....	36
Tabulka 5 Počet ruských studentů na Bc. stupni 2010-2020.....	38

Tabulka 6 Počet ruských studentů na Mgr. stupni 2010-2020	40
Tabulka 7 Počet ruských studentů na Ph.D. stupni 2010-2020	41

Seznam použitých obrázků

Obrázek 1 Vývoj počtu zahraničních studentů na UP v rámci nejpočetnějších zemí	35
--	----

Seznam doplňujících obrázků

Doplňující obrázek 1 CVT – Celkový počet studentů UP s trvalým bydlištěm v RF, získáno dne 26. 04. 2021.....	62
Doplňující obrázek 2 CVT – Celkový počet UP studentů se státem narození RF, získáno dne 26. 04. 2021.....	62
Doplňující obrázek 3 CVT – Počet Bc. studentů s trvalým bydlištěm v RF, získáno dne 06. 03. 2021	63
Doplňující obrázek 4 CVT – Počet Mgr. studentů s trvalým bydlištěm v RF, získáno dne 06. 03. 2021	63
Doplňující obrázek 5 CVT – Počet Ph.D. studentů s trvalým bydlištěm v RF, získáno dne 06. 03. 2021	64
Doplňující obrázek 6 CVT – Počet Bc. studentů se státem narození RF, získáno dne 06. 03. 2021	64
Doplňující obrázek 7 CVT – Počet Mgr. studentů se státem narození RF, získáno dne 06. 03. 2021	65
Doplňující obrázek 8 CVT – Počet Ph.D. studentů se státem narození RF, získáno dne 06. 03. 2021	65

Příloha 4 Seznam použitých zkratk

Seznam použitých zkratk

RF – Ruská federace

ČR – Česká republika

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

EU – Evropská unie

UP – Univerzita Palackého

CVT – Centrum výpočetní techniky

Dotazník v českém jazyce

1. Jsem ...
 - a. Žena
 - b. Muž

2. Je mi ... let
 - a. 18-21
 - b. 22-24
 - c. 25-26
 - d. 27-30
 - e. 31 a více

3. Kdy jste přijeli do České republiky?
 - a. Již jsem se zde narodil/a
 - b. Přijel/a jsem v dětství
 - c. Ve chvíli přijetí na Univerzitu
 - d. Rok před přijetím na Univerzitu
 - e. Jiné (vypište, prosím)

4. Jakou fakultu studujete?
 - a. Lékařská fakulta
 - b. Fakulta zdravotnických věd
 - c. Cyrilometodějská teologická fakulta
 - d. Filozofická fakulta
 - e. Přírodovědecká fakulta
 - f. Pedagogická fakulta
 - g. Fakulta tělesné kultury
 - h. Právnická fakulta

5. Chodili jste na přípravné kurzy před nastoupením na Univerzitu (např. pro snadnější adaptaci, kvůli českého jazyka, kvůli přípravě na přijímací zkoušky)?
 - a. Ano
 - b. Ne

6. Jaký stupeň vzdělávání studujete?
 - a. Bakalářský
 - b. Navazující Mgr / Ing
 - c. Doktorský

7. V jakém jazyce daný obor studujete?
 - a. Český jazyk
 - b. Anglický jazyk
 - c. Ruský jazyk

8. Proč jste si vybrali právě Univerzitu Palackého?
- Vhodný studijní program
 - Reference jiných studentů
 - Perspektiva do budoucna
 - Mám zde práci a k ní potřebuji VŠ
 - Doporučení známých / rodiny
 - Studuje zde sourozenec
 - Jiné (vypište, prosím)
9. Dostáváte stipendium od Univerzity?
- Ano
 - Ne
10. Jste součástí Režimu student (pod záštitou MŠMT)?
- Ano
 - Ne
11. Kde máte trvalé bydliště?
- RF
 - ČR
12. Jaký je stát Vašeho narození?
- RF
 - ČR
13. Žije v České republice i Vaše rodina?
- Ano
 - Ne
14. Má Vaše rodina v plánu se do ČR přestěhovat?
- Ano
 - Ne
15. Máte v plánu se po dokončení studia v ČR vrátit zpět do Ruska?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
16. Chcete v ČR zůstat a pracovat zde?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
17. Pokud ano, jaké důvody Vás k tomu vedou?
- Prosím, vypište
18. Jste součástí nějaké organizace, která působí v ČR (Např. ARTEK, Ruské středisko vědy a kultury, ...)?
- Prosím, vypište

Опрос на русском языке

1. Я ...
 - a. Женщина
 - b. Мужчина

2. Мне ... лет
 - a. 18-21
 - b. 22-24
 - c. 25-26
 - d. 27-30
 - e. 31 и больше

3. Когда Вы приехали в Чехию?
 - a. Я уже здесь родился/родилась
 - b. Я приехал/а в детстве
 - c. В моменте поступления в Университет
 - d. За год до обучения
 - e. Другое (укажите, пожалуйста)

4. На каком факультете вы учитесь?
 - a. Медицинский факультет
 - b. Факультет медицинских наук
 - c. Кирилло-мефодиевский теологический факультет
 - d. Философский факультет
 - e. Факультет естественных наук
 - f. Педагогический факультет
 - g. Факультет физкультуры
 - h. Юридический факультет

5. Вы проходили подготовительные курсы перед поступлением в вуз (напр. для лучшей адаптации, для чешского языка, для подготовки к вступительному экзамену)?
 - a. Да
 - b. Нет

6. На каком уровне вы проходите обучение?
 - a. Бакалавриат
 - b. Магистратура
 - c. Аспирантура

7. На каком языке Вы проходите обучение?
 - a. На чешском языке
 - b. На английском языке
 - c. На русском языке

8. Почему Вы выбрали именно Университет Палацкого?
 - a. Привлекательная учебная программа
 - b. Рекомендация других студентов
 - c. Перспектива будущее

- d. У меня здесь есть работа
 - e. Рекомендация знакомых / семьи
 - f. Здесь учится брат или сестра
 - g. Другое (укажите, пожалуйста)
9. Вы получаете стипендию от Университета?
- a. Да
 - b. Нет
10. Вы являетесь участником программы «Režim student» (под защитой Министерства образования, молодёжи и физкультуры ЧР)?
- a. Да
 - b. Нет
11. Где Вы постоянно проживаете?
- a. В Российской Федерации
 - b. В Чешской Республике
12. В каком государстве Вы родились?
- a. В Российской Федерации
 - b. В Чешской Республике
13. Живёт ли в Чехии также Ваша семья?
- a. Да
 - b. Нет
14. Если нет, планирует ли Ваша семья переехать в Чехию?
- a. Да
 - b. Нет
15. Планируете ли Вы после окончания учёбы в Чехии вернуться в Россию?
- a. Да
 - b. Нет
 - c. Пока не знаю
16. Если нет, хотите ли Вы остаться в Чехии и найти себе работу?
- a. Да
 - b. Нет
 - c. Пока не знаю
17. Если да, по какой причине Вы так решите?
- a. Пожалуйста, укажите
18. Вы участвуете в какой-либо русской организации, действующей в Чехии? (например Артек, Российский центр науки и культуры, ...)
- a. Пожалуйста, укажите

Anotace

Bakalářská práce se zabývá současnou migrací studentů z Ruské federace do České republiky. Pozornost je věnována druhům migrace spojených s migrací studentskou a také organizacím, které pomáhají nově příchozím migrantům. Cílem práce je podání aktuální informace o počtech ruských studentů na Univerzitě Palackého v Olomouci, o vývoji studentské migrace do České republiky od začátku 21. století a o migračních tendencích těchto studentů.

Klíčová slova

Česká republika, migrant, Ruská federace, stát narození, student, studentská migrace, trvalé bydliště, vysokoškolské studium

Abstract

This bachelor thesis deals with the current migration of students from the Russian Federation to the Czech Republic. Attention is put on the types of migration associated with the student migration and also on the organizations that help newly arrived migrants. The aim of the work is to provide up-to-date information on the number of Russian students at Palacky University in Olomouc, on how their number has increased since the beginning of the 21st century and what migration tendencies prevail among these students.

Keywords

Czech Republic, migrant, student migration, student, Russian Federation, place of permanent residence, place of birth, university studies